

JULIE DE ST. JULIEN,

ELLER

FRIHETSBILDEN.

SYMBOLISERAD HISTORIE.

AF

FRANS M. FRANZÉN.

ÖREBRO,

Tryckt hos *N. M. LINDH*, 1825.

Till
Hans Excellens,
En af Rikets Herrar,
f. d. Stats - Ministern,
Riddaren och Commendören
af Kongl. Majestäts Orden
samt af flera Utländska Ordnar,
Högvålborne Grefven,
Herr
LARS VON ENGSTRÖM.

Om jag vågar störa det lugn, hvori Eders Excellens dragit sig undan, icke blott statslivets buller, utan Fäderneslandets tacksamhet: så hoppas jag därför vinna ursäkt genom den bild

jag frambär af en tidepunkt, hvars minnen, ehuru mörka och grymma, dock genom jemförelsen med den statshvälfning, som beredt Sverges närvarande lyckliga författning, måste mer tillfredsställa än oroa en af dennas befrämjare och stöd. För mig är det en tillfredsställelse, att finna ett länge önskad tillfälle till en offentlig förklaring af den förbindelse, hvori jag står hos Eders Excellens: icke blott, såsom alla Litteraturens idkare inom Fäderneslandet, hos en af hennes varmaste skyddare och vänner; utan ock för en särskild ynnest, genom hvilken äfven jag gläds att kunna, i sjelfva denna skrift, lemna ett bevis af så väl litterär, som medborgerlig frihet.

Med djupaste vördnad har jag den äran att frambärda

Eders Excellenses

aldraödmjukaste tjänare

F. M. FRANZEN.

Företal.

Den tidepunkt, hvaraf följande skrift innehåller en målning, var för mycket märkvärdig, för att ej äfven hos det uppväxande släktet lemna ett djupt och outplånligt intryck. Franska revolutionen uppfyllde icke endast alla tidningar och tidskrifter, utan de flesta samtal i högre och lägre kretsar. Om de offentliga bladen den tiden måste vara mera varsamma och förbehållna än nu; så var deremot, och kan hända såsom en följd deraf, det enskilda umgänget mera öppenhjertigt och frimodigt, och derigenom mera lifligt och lärorikt. Så blef redan i Författarens första ungdom, ehuru litet hans håg då var, eller sedermera varit vänd åt politiken, en grund lagd till närvarande framställning. Dertill kom en resa som han gjorde till Frankrike år 1795: det

året, då efter Robespierres fall ett nytt hopp för Franska Republiken uppgick genom den nya inrättningen af tvenne kamrar och fem regenter. Således, ehuru detta stycke icke var påtänkt, innan det begynte skrivas, och nästan i det samma tryckas: så hafva dock materialerna dertill (redan tretti år legat beredda dels i Författarens dagbok, dels i hans föreställning. Det mesta af det, han beskriver, har han sjelf sett; och en del af det historiska hörde han på stället. Dock har han, för att försäkra sig om dess sanning, dermed jemfört kända och pålitliga skrifter öfver Franska Revolutionen. Äfven till Köpenhamns brand, nemligen den, som 1795 förstörde en tredjedel af staden, och ej bör förblandas med slottsbranden året förut, var Författaren åsyna vittne, och har efter naturen målat dess taflor.

Poesien bör visserligen icke med uppoffring af sin sjelfständighet och frihet ingå i tjänst hos historien eller politiken, mer än hos någon annan vettenskap eller konst och

näring. Men såsom i en lärodikt alla hennes prydnader vore förspillda, om läran deri saknade all rimlighet och sanning: så fordras äfven i ett poem, hvartill ämnet är taget af en historisk händelse eller omständighet, en viss enlighet med densamma, just för sjelfva poesians skull; ty hennes framgång beror af den illusion, hon åstadkommer. Om den grund, hvarpå hon bygger, i det hufvudsakliga alltför mycket afviker ifrån den verkliga och allmänt kända beskaffenheten af tid och ställe, händelser och personer: så hotar hela byggnaden att falla; och den vackraste poesi kan ej hindra dervid samma obehagliga känsla, som man har vid åsynen af det lutande tornet i Pisa.

För öfrigt, hvad närvarande poem angår, så äro blott tiden och scenen, och, om jag så får säga, decorationerna deri historiska; men sjelfva handlingen, så väl som personerna, är helt och hållet en dikt. Det är således endast för de förras enlighet med verkliga förhållandet, Författaren har att ansvara;

ehuru han bort rätta äfven de sednare efter styckets ändamål, att vara en tidsbild.

Om det tillika kan betraktas som en sinnebild, om personerna deri kunna anses symboliskt föreställa de stridande principerna i den då varande tiden, Fjellman t. ex. liberalismen, Marsin jacobinismen, Armand den monarkiska principen, Remy den religiösa återgången (då fanns ännu ingen Ultraism) o. s. v.: så är det likväl icke allegoriska skuggor, utan verkliga människor, Författaren velat teckna.

Utan anspråk på dramatisk eller romantisk förtjenst, är dock äfven hon, som utgör den egentliga symbolen i denna historie, framställd ej som en död figur (se p. 93-96), utan såsom en lefvande person (se p. 116-119). Och skulle någon läsare med mindre flyktig blick finna en betydelse icke blott i de uppoffringar och försakerelser, genom hvilka hon bereder sin tillflykt i ett inskränkt, men sjelfständigt lugn, utan ock i det offer, hvar-

igenom hennes lif räddas (se p. 57), hvilket utan tvifvel är af den art, att hvar och en menniska måste dervid känna sig sjelf, såsom en fri varelse, upphöjd så väl öfver naturen och ödet, som människovåldet: så bör det dock icke hindra, att hela poemet läses såsom en enkel berättelse om händelser och personer i den verkliga världen.

Rättelser:

- Sid. 23. rad. 6. nedifrån, står storå; läs: digra
Sid. 32. rad. 5. nedifrån, står grymt; läs: slemt
Sid. 35. rad. 3. nedifrån, står en million; läs: en half
miljon
Sid. 43. rad. 4. nedifrån, står och af; läs: eller
Sid. 57. rad. 5. nedifrån, står ni; läs: vi
Sid. 94. rad. 10. ofvanifrån, står tänkte; läs: tyckte
Sid. 100. rad. 4. nedifrån, står tänkbart; läs: rimligt
Sid. 148. rad. 7. nedifrån, står förföljd af ödet; läs:
i landsflykt drifven.
Sid. 156. rad. 11. ofvanifrån, står förlidna; läs: förlida:
-

À la Liberté Française

par un voisin des Lapons.

à Paris le 1 Nivose l'an 4 de la République*).

Dans les bosquets de ces campagnes
Je songe à mon rude pays:
Je me peins nos bois, nos montagnes,
Nos lacs au milieu de Paris.
Sous ces façades Corinthiennes,
Tout à coup à mes yeux trompés
Bondit le plus svelte des Rennes,
Enfant de nos rocs éscarpés.

Que vois je? encore une image,
Un songe de mes sens rêveurs?
Toi, Liberté! sur ce rivage,
Où dansent les arts sur des fleurs?
Viens tu lever ta tête altièrè
Sous l'or de ces riches salons?
Toi, qui te plais dans la chaumièrè
Parmi les glaces de nos monts.

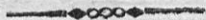
*) Såsom ett slags inledning, och på visst sätt innehållande första idén till det följande pocmet, bifogas desse verser, med hvilka Författaren under sin vistelse i Paris var förnämligen nog att helsa den Fransyska Friheten. Kanske är det nu vid äldre år mindre förlätligt, att ur sin trettiårige gömma frambringa dem i Sverige, än det var då af en yngling, att icke endast författa dem, utan ock lemna dem till *La Decade Philosophique, Historique et Litteraire*, der de med en bifallande not infördes. I allt fall hoppas han af ingen billig läsare blifva beskyldd för det dåraktiga anspråk att vilja vara poet på ett fremmande språk, som han endast derföre nyttijat, att hans eget ej kunnat förstås.

Là, sur la cime blanchissante,
 Oû le sobre fils de l'hyver,
 Menant sa gazelle volante,
 Ne cherche de l'or ni du fer:
 Là, je te vis, frugale et chaste,
 Fille de la Simplicité,
 Te promener sous le ciel vaste
 Avec ta soeur l'Égalité.

Ici, tandis qu'autour des Graces
 Folatrent l'Amour et les Ris,
 Quelles sont tes funestes traces?
 Faut-il te voir sur des débris?
 Hélas! parmi nous innocente,
 Comme le lait de nos troupeaux:
 Ici je te trouve bouillante,
 Comme le vin de ces coteaux.

Mais déjà l'aveugle Furie
 Jette au loin son drapeau sanglant;
 Déjà l'Humanité ravie
 Précède ton char triomphant.
 Bientôt, comme après le tonnerre,
 Tout reflleurira sous tes pas:
 Mais plus, que les maux de la guerre,
 Crains du repos les doux appas.

Crains le duvêt, ou la paix couve!
 Oh! crains le dangereux trésor,
 Que le luxe cupide trouve
 Enfanté sous son aile d'or.
 Tel feu s'anime dans l'orage,
 Qui s'assoupit dans le repos.
 Liberté! finis ton ouvrage:
 Fais que la Paix ait ses héros.

JULIE DE ST. JULIEN,

ELLER

FRIHETSBIIDEN.

En hel ruin, i form och resning hel,
Och än på afstånd lik en Konungs boning,
I majestät och prakt, stod Christiansborg,
Sen branden öde. "Arma Frankrike!
Jag ser din afbild här. Så står du än,
Som vore du ett rike, stort och mäktigt;
Och segren höljer dig i blodig glans,
Lik aftenrodnans glöd på dessa murar.
Ja, för beundran som dig fjerran ser,
Du reser dig allt högre dag från dag;
Och du är endast en ruin likväl".

Så talte St. Julien, en grånad flykting;
Och i den höga Konungsliga salen,
Nu trefallt hög, sen intet annat hvalf,
Än stjernehvalfvet, slöt sig öfver den,
Besåg det tomma rum, der thronen stått,
Och efter allt, hvad der af Konglig höghet
I guld och purpur, marmor och albaster,
En stämpel burit, fann blott grus och aska.
"Men af en stor ruin kan bli en ny
Och bättre byggnad", svarade en yngling,

Som gick der, äfven han, och brandens verk,
Fast med ett annat tankesätt, besåg.

Af Kungaväldets öde i Europa,

Också i Danmark, en profetisk bild

Han fann i detta slott, men teg dermed,

Att ej den gamle såra. Ingen vän

Utaf de Fransmän, som sitt fosterland

I faran öfvergett, han dock blef rörd

Af dennes åsyn. Sjelfva stället gaf

Åt hans gestalt, som af naturen skön,

I sitt betryck sin ädelhet behållit,

Nu ett högtidligt rörande behag.

"Jag far till Frankrike, for Fjellman fort.

Jag vet, ni lemnat der en saknad dotter.

Gif mig en ledning till det hus, den ort,

Der hon kan finnas, och befall min tjänst".

Med glädje mottog Grefven detta anbud,
Och gaf ett kort till Armand i Cambray.

"Dock är det ovisst", slöt han med en tår,

"Om hon der fins, om hon är mer på jorden.

Cambray i blod är badadt af Lebon,

Ett af de villdjur, Robespierre har nyttjat,

Och som i blodtörst honom öfvergått.

Jag vant mig ren, att när jag mins mitt barn,
 Se upp åt skyn och der dess möte hoppas.
 Der äfven jag har än ett fosterland”.

”En sorglig visshet bättre är, Herr Grefve,
 Än ovisshetens qval. Jag lofvar er
 Åtminstone upplysning. Den är alltid,
 Om den än medför fasor, som dock ej
 Härröra af den sjelf, en himmelsk gåfva”;
 Var Fjellmans ord i det han gick. En son
 Af Norrska Fjellen, han i Köpenhamn
 Med bildadt snille trädt i statens tjenst,
 Och genast utmärkt såg till ärans högd
 En öppen väg. Men snart af tidens rop
 Om menskans rättigheter, och dess hopp
 Att genom jemnlighet och frihet se
 Europen omskapt, menskligheten nyfödd,
 Han blef så hänförd, att han öfvergaf
 Den ädla bana, han så skönt begynt,
 Och trädde fram som Demokrat — i Danmark.
 Då lefde Bernstorff än: och intet folk
 Njöt större frihet, fast dess Konung bar
 En enväldsspira. Intet band var lagdt
 På tankens vingar, eller på de blad,

I hvilka sanningen höll fram sin spegel,
 Att fatta tidens bild i det han for.
 "Dock hvad är friheten, när hon blott skänks
 Af en regering, som i dag är vis
 Och huld och rättvis, och tvertom i morgon"?
 Så Fjellman skref; och gaf ut skrift på skrift
 Af en så vådlig art, att han till slut
 Sjelf dömde sig till landsflykt på en tid:
 Sen Bernstorff i ett bref med vänlig varning
 Till honom sändt en vexel på Paris.

Han for; och framför honom flög en bild
 Af Friheten, så skön, som skulle himlen
 Till jorden sändt i mensklig skepnad en
 Af de ideer, Plato såg der ofvan
 I ljuset sväfva, såsom barnet ser,
 Med rop af fröjd, en dans af gyldne solgrand.
 Han for med tjusning, fast hans tålmod
 På vägen pröfvades af Tyska åkdon
 Och Franska Emigranter. Hvar han kom,
 Fann han en svärm af dessa arma bin:
 Som utan vise från sin kupa rymt,
 Och irrande omkring med brutna gaddar,
 Blott i sin surring funno tröst ännu,

Och hvar de fingo, satte sig att suga.

Vid Rhen, hvad skådespel höll Fjellman kvar!

Hvad sällsam täflan på dess sköna stränder
 Af kriget och naturen! Begge der
 Sin storhet viste. Vinbekrönta berg
 I flodens spegel möttes af de gap,
 Der döden bor, med blix och dunder väpnad;
 Och i en dal, lik en hesperisk trädgård,
 Kroater stodo, röde, i gevär,
 Och öfver strömmen på de Franska sågo
 Med dyster hemskhet i sitt vilda trots.
 Här, på ruinen af ett bergslott, sitter
 En Österrikisk förpost, vid en ek,
 Som lefver än sen trettiåra kriget,
 Och gömmer märken efter Svenska skott;
 Och der en Fransk sig smyger glad och skälmsk
 I ett kapell, och ställer sig för bilden,
 Då, för att tillbe der, en liten täck
 Landtsflicka kommer, lägger ner sin korg
 Med ägg, bekransad med spenat och sallat,
 Och då hon lyfter händren till en bön
 Och böjer knäna, med förskräckelse

Ser bilden lefva, — ser den till en rask
 Soldat förbytt, och af hans armar fången
 En väldig kyss af hans mustacher får.

Allt detta såg man från Johannisberg.
 En Tysk, som nyss med Fjellman slöt en strid
 Om Frankrikes och Tysklands nya ljus,
 Om Kants och Mirabeaus förtjenst af verlden,
 (Hans namn var Moritz och hans hembygd Pfalz),
 Böd honom dit, att få af Tyskens art
 Den rätta smaken i det bästa Rhenvin.
 Då han dit steg på gröna berget upp,
 Ett berg af drufvor, tyckte han sig känna
 I sjelfva luften der en doft af vin.
 En andlig man, (ty slottet som förut
 Ett kloster varit, hörde med sin vingård
 En biskop till), dem vänligt tog emot.
 Med vinets ande mest bekant törhända,
 Han förde dem i källarn. "En Tartar"!
 Utropte Fjellman, häpen för dess rymd.
 "Nej, ett Elysium, fullt med Lethens källor",
 Föll Tysken in, och pekte på en mängd
 Oxhufvuden, och dem begynte räkna,

Men tröttnade, förrän han hälften hann,
Mer elyseiskt Nordbon fann likväl,
Hvad han besåg från en altan på slottet,
Af flodens majestät och landets skönhet,
Af rosengårdar, vexlande med vinberg,
Och stolta riddarslott bland gröna tjell.
Dit med en flaska af det äldsta vin
Den gode Patern kom, i uppsyn blid
Och rund och röd, lik månen då den uppgår;
Och hällde i, och sjöng, af Fjellman svarad.

Patern.

Drick! det är Rhenskt, och Rhenskt af äkta slaget:
Det ger dig mod, det ger dig merg.

Fjellman.

Och sen, att dricka det, der det är taget,
Vid Rhen och på Johannisberg!

Patern.

Vår Biskop här har tusen åmar fulla,
Det kallar jag en prestkantin!

Fjellman.

Får Fransman lukt deraf, hvad han skall tulla
Den fromma gubbens gamla vin! —
"Hvad ser jag? Öppnar himmelen sin port",
Afbröt han sig och blickade åt skyn.

Ach! stiger du i synlig skepnad ned,
 O Frihet, på den strand, der jag dig söker?
 Trefärgad svajar der bland ljusa moln
 Din segerfana. Kom och lyft mig hän,
 Och för mig i din char ibland de fria".
 Aerostatén lydde ej hans rop,
 Och om den lydt, han skulle funnit der
 Ej den gudomliga gestalt, han drömde.
 Ej med ett ord af himmelens, men väl
 af Frankrikes Geniecorps, en figur,
 Som mörk och mager, hukande att speja
 Med teleskopen, syntes lik ett z.
 "Tänk"! ropte Moritz, "om en skålmsk zephir
 Dref hit det Franska vädertyg, till mål
 För Tyska kulor"! Som han talte detta,
 Sönk den på andra sidan Rhen. Och nu
 Ett glas för Tiden, och den höga flygt,
 Dess fria Ande tagit, Fjellman höjde.
 Men Moritz sade: "Om den styras kunde,
 Mer än det luftskepp, som är dess symbol"!
 Ett larmskott hördes innan kort, och blek
 Sprang Patern ner, och hörde folket ropa:
 "Ve oss! de Franske komma öfver floden".
 De andra mellertid vid flaskan sjöngo:

Moritz.

Rhenskt vin är vin. Med stilla kraft det bjuder
 Och Tysken lugn i striden står.
 Champagne är skum: det fräser och det sjuder,
 Men Franska modet snart förgår.

Fjellman.

Hör du, hur korken flyger ut och smäller
 Hos Fransman, att det här ger då?
 Se, ända hit, då han i glaset häller,
 Hvad bubblor fräsa derifrån!

Moritz.

I trots af dem, och allt det Franska bruset,
 Hvaraf blott vatten blir till slut,
 Sitt gamla vin, som domnar ej i ljuset,
 Den trygge Tysken dricker ut.

Fjellman.

Blott honom Fransman det ej tar ur handen!
 Och får han en gång smak derpå,
 Han tar ej vinet blott, men hela stranden
 Med alla vinberg som der stå.

Moritz.

Skål, fader Rhen! du Tyska floders förste!

Du skall försvara Herrmans land.

Fjellman.

Du son af Schweitz! ej slafve mer, än törste,

De som bebo din sköna strand.

Bägge.

Skål, fader Rhen! ej slafve mer, än törste,

De som bebo din sköna strand.

Så de förliktes i sin sång till slut.

I sjelfva verket äfven Moritz var

Af Franska frihetens idé, fast ej

Af hennes sätt att yttra sig, en vän.

I natten sedan, skön af månens silfver
Och sommarns grönska, reste de tillsammans

Långa flodens krökningar, som än försvann,

Än syntes åter, vidgad till en sjö,

Beströdd med holmar, hvilkas gröna kronor

Sin dunkla bild i vattnets spegel bröto.

Mot elfvens tysta lopp i nattens lugn,

Hvad motsatts af det dån, som stridens dunder
 I bergen gaf, och af den vakna oron
 Hos landets folk, som lyssnade förskräckt,
 Hvar vid sin port, och sporde af hvarann,
 Hvad ingen visste. Vid ett furstligt jagtslott,
 I en ofantlig skog, se! ropte Tysken:
 Här hvimlar vildbråd utaf alla slag,
 Som fräter bondens säd och på hans gård
 Sig tränger in, ostraffad; men om bonden
 Ett rådjur, eller blott en hare fäller,
 Så blir hans straff, att i ett tukthus, skild
 Från barn och maka, tio år försmäkta.
 Jag skulle därför, oss emellan sagdt,
 Ej gråta, om Fransosen gjorde här
 Ett kort besök, och skattade så väl
 Jagtparkerne för våra små regenter,
 Som källrarne för våra stora prester.

Den Norrske nu, ifrån sin resvän skild,
 Ej utan saknad af det Tyska sinnets
 Allvarlighet och djup, ehur förtjust
 Af sin Fransyska drömbild, ställde sig
 Vid svängbron öfver Rhen. Der, midt på strömmen

Likt ett ofantligt vattendjur, hon låg,
 Och sträckte ut sin högra arm, och grep
 Från Tyska stranden honom och hans sällskap,
 Och i ett ögonblick dem kastade
 I Republikens famn. En stad af tält,
 En borg af vagnar, hästar och kanoner,
 Med allt hvad brokigt i ett läger hvimlar,
 Nu väckte hans beundran. Mest likväl
 Var han förvånad och förtjust, att se
 Den tappra, stolta, segerrika hären
 Af unga söner, som ej unge blott,
 Men spåde, redan gjort så stora saker:
 "Hvad spenslig växt! Hvad oansenlig kropp!
 Men hvilken själ i dessa bruna ögon!
 O frihet! du ger kraft som du ger mod"!

Vid detta utrop honom en af dem
 I armen tog, och sade, höfligt dock:
 "Till Comendanten." Äfven denne var
 Blott yngling än, men krönt med mången lager.
 Det höga lugnet i hans ädla uppsyn,
 Då han vår Norrman sporde om hans pass,
 Stack af emot det vilda ögonkastet

Hvarmed det rycktes ur hans hand af Skrifvarn.
Den röda mössan satt väl icke mer
Uppå hans hufvud, men han bar ännu
I sina ögon terrorismens färg.
De voro prydda med en blodröd bräm,,
Och greto ständigt, ej af ömhet dock;
Ty mera grym är ej en tigers blick.

Ej utan obehag, att det behöfdes,
Tog Fjellman af hans hand emot det kort,
Som honom säkerhet bland Frankrikes
Republikaner gaf. Men med förtjusning
Hän tryckte i sin hand medborgartecknet;
Och tydde ut dess färger. I den hvita
Upplysningens, rättvisans i den blå,
Och i den röda segrens färg han fann,
Och med triumph dem fäste på sin hatt.
"Liberté! liberté chérie"! Så,
I det han går, han gnolar ur den sång
Som, kring Europa flugen från Marseille;
För den Fransyska friheten en mängd
Förtjusta vänner allestädes vunnit.
Mött af en tropp, som den med full musik

Af fulla hjertan sjöng, han stod betagen,
 Och hörde blott och såg, och trodde sig
 En af Tyrtæi hjeltesånger höra,
 Och se af Spartas kämpaflockar en.
 Sjelf tågande till slut, han stämde in
 Af all sin själ: Aux armes citoyens!

En officer på honom såg, och smålog,
 Och i ett sällskap på ett nära värdshus
 Böd honom in. Der allt, hvad en Fransos
 Har lätt, och gladt, och vänligt, och behagligt,
 Han fann förent med allt, hvad hos en fri
 Medborgare är öppet, sannt och ärligt,
 Och hos en hjelte af en enkel storhet.
 Ty hjeltar voro der, och främst bland dem
 Moreau, hvars namn omkring Europa då
 Ännu ej flög, men högt i hären stod.
 Sen Robespierre var fallen, trodde Fjellman
 Nu mera allt, hvad mörkrets lömska magt,
 Med alla afgrundens förskräckelser,
 Bragt fram att ljusets stora seger hindra,
 För alltid undanröjdt. Och då han här
 I den Fransyska krigarn fann igen

Hvad han i skolan läst om Grekelands
 Och Roms heroer, trodde han det inre
 Af Frankrike i stora samhällsdygder
 Ej mindre likt den höga ålderdomen.

Den vackra drömmen satte sig med honom
 I diligencen upp, och skylde öfver
 Med sina vingar, hvad i friheten
 Och jemlikheten sansculottiskt var,
 Och ej blott syn, men nästan alla sinnen,
 Besvåra ville. Ty i vagnen fans
 En liten republik, som var en bild
 Utaf den stora. En ci-devant Marquis
 Och ledamot i Parlamentet satt,
 Ehuru torr och smal, dock trängd i vrån
 Utaf en diger slagtare, som höll
 Sin ena arm i sidan framför honom,
 Och med den andra gaf en knuff som oftast
 Åt en föråldrad man, som värdigt fyllt
 I nationalförsamlingen sitt rum.
 Derjemte stickord honom gaf en fru,
 Som hon blef nämnd, fast hon var blott en frilla
 Till en Conventets ledamot; och ej
 Blott "tala dolkar", men ock nyttja dem,

Hon syntes kunna. Bredvid henne sköt
 En mångelska sin korg med ruttna fikon
 Ifrån sitt knä på hennes; och en storm
 Bröt ut emellan dem af plumpa skällsord.

”Du är i Tyskland än, som nyss fått del
 Utaf vår frihet”, hviskade åt Fjellman,
 Som redan vant sig vid det fria du,
 En man med träskor och i trasig dräkt,
 Dock af ett skick, en städning, ett behag,
 Som klädt en hofman. Också fann han sedan
 I sjelfva grofheten hos de Fransyska
 En sällsam blandning af belefvenhet,
 Då öfver Maas han for åt deras land.

På vågen till Cambray, en morgon tidigt,
 Då han, på vagnen väntande, besåg
 De rika fälten, drog en snöhvit hydda,
 Infattad i en häck af yppigt löfverk,
 Ej blott hans ögon, men hans steg till sig.
 Se, tänkte han, hvad friheten har gjort:
 Nu äfven tjellen ha behag och trefnad,
 Der utom slotten allt var armod förr.
 En gråhårsman der slog för tredje gången

En frodig gräsvall. Efter honom gick,
 Med räfsan i sin hand, en landtlig mö,
 Hvars stolta växt ej skyldes af dess drägt;
 Men hatten skyldde ansigtet till hälften.
 Så snart hon hört, att han en fremling var.
 Sprang hon i trädgåln, och en drufva bröt
 Och tvenne persikor, och på ett kålblad
 Dem bar till honom. Lyftande sin blick
 Från dem på henne, stod han stum af tjusning,
 Att se i denna drägt en sådan skönhet.

En dylik öfverraskning honom händt
 En gång förut. Af vårens hvita förstling,
 Af dalens lilja och af andra små,
 Med färg af snön i Norrige födda blomster,
 Han hade skapat sig en menlös bild
 Utaf den lilja, skalderne besjunga,
 Och sjungit sjelf om hennes blyga oskuld.
 Men när han ändtligen fick henne se,
 Han stod förvånad öfver hennes höghet.
 Den stolta växten och den rika pragten,
 Som ren på afstånd skimrade ifrån
 De gyldne spiror i de hvita kronor;
 Och sjelfva hvitheten, som högre var.

Än snöns på fjellen, som var mer än hvithet,
 Var glans, dock ej narcissens lik, en glans
 Af påströdt silfver, utan henne egen;
 Och doften ej blott ljuf, men lik ett uttryck
 Utaf en ädel själs upphöjda känsla;
 Allt med ett ord hos henne annat var,
 Än han sig föreställt. Till blomstrens drottning
 Så majestätlig af naturen skapad
 Hon honom syntes, framför rosen sjelf;
 Fast dennas skönhet mer romantisk är,
 Och mer för glädjen och behagen gjord.
 Hvad han då kände, hvad han tänkte då,
 Det samma kände han och tänkte han
 Nu, då han såg den underbara landtmön,
 Såg hennes stolthet i sin enkla oskuld,
 Och, hvad han icke såg, dock anade
 Om hennes tankesätts och känslors höghet,
 Oaktadt ringheten af hennes stånd.

"Medborgare! du har en härlig dotter.
 Är hon din egen?" sporde han, sjelf brydd
 Vid denna fråga. Gubben log och svarte:
 "Är hon min dotter, så är hon min egen.

En dotter har jag haft, och fått en dotter;
En engel himlen fick, och jag fick en.”
Ej upplyst af hans ord, han såg på henne
Med ny förundran och en likhet fann
Med någon som han sett förut, men hvem?
Han fåfängt sporde sina strödda tankar.

Nu posthornsljudet honom tvang att gå,
Och in i vagnen, innan piskan smällde,
Med möda stigen, såg han sig omkring
Bland nya anleten, men såg dem knappt.
Blott hennes bild, som han derute sett,
Höll honom sällskap ända till Cambray,
Först i hans minne blott, sen i hans Album.
Då han den fäste der med några drag,
Fann han bestört ej mer igen det kort
Han fått af St. Julien. Dock Armands hus
Var icke svårt att finna i Cambray.
Der mottog honom med Fransyskt behag
En Fru vid äldre år, men ännu vacker,
Ehuru vänlig ren förut och liflig,
Blef hon det trefallt mera, då han nämde
Gref St. Julien och bar hans helsning fram.

"Ach," ropte hon, "i gamla, goda tiden —
 Ni är väl ingen Jacobin, min Herre?
 Så ser ni icke ut; och St. Julien
 Till oss ej sändt en sådan, om den funnes,
 Der ni är hemma." Fjellman gjorde blott
 En liten bugning, icke utan rodnad.
 "Ni är en fremling: därför säger jag
 Ni och min Herre. Himlen vare lof!
 Det kostar icke mer ens hufvud heller,
 Att säga ni för du. Lebon är borta
 Med sina bödlar och spioner. Ach!
 Hvad gräslig, blodig tid vi öfverlefvat.
 Det reste håren på ert hufvud, Herre,
 Om jag beskref, hvad fasor jag har sett,
 Hvad menskoslagtning! Värre, än han sjelf,
 Var hans mätress. Hon ville anses skön,
 Och föreställde i Förnuftets tempel
 Gudinnan, som man tillbad der. Hon var
 Ett grymt förnuft, med allt sitt smink och bjefs.
 "Hur många hufvun gör vår skörd i dag"?
 Så sporde hon sin man vid middagsbordet,
 Om hon ej sjelf på den balkong, han byggt
 Åt sig vid guillotinen, stått och räknat,

Som när en matmor räknar in kålhufvun.
Det namnet gaf hon sjelf de arma offren;
Och såg ej sällan på spektaklet ut
Till nästa blodbad några af sitt kön,
Som med sin fågring hennes afund väckte.
Så fäste hon sin mordblick på Julie”.

”Julie af St. Julien”? utroppte Fjellman
Med rörelse af skräck. ”Blef hon ett offer”?
Hans ögon sporde så, fast frågan ej
Kom fram i ord ifrån hans bleka läppar.

Olyckligtvis förmådde henne jag,
Fullföljde Frun att på theatern se
(Hvad ser man icke der i denna tid?)
Vår gode Erkebiskop Fenelon.
I Kyrkan får jag icke mer betrakta
Hans sköna, ädla, himmelskt rena bild,
Som, fast ej Påfven honom gjort till helgon,
Mitt hjerta lyfte i en högre verld.
Hans namn välsignas än i alla hjertan;
Och som ett helgerån det sörjs och afskys,

Att med hans bild också hans stoft af dem,
Som allt hvad heligt är förstört och skändat,
Är vräkt ifrån hans grift, man vet ej hvart”.

”Jag vet det nu. Jag gjort en lycklig upptäckt,
Följ mig att se den”; ropte hennes man,
I det han trädde in. Ehuru glad
Att få af St. Julien en saknad helsning,
Blott på sitt fynd han tänkte, blott om det
Han talte, så att Fjellman med den fråga,
Som honom låg på hjertat om Julie,
Ej kunde falla in, då han dem följde.

Lik en ofantlig klippta, hög och kupig,
Domkyrkan stod, och i en pyramid
Af genombrutet verk, der dagens ljus
Igenomsken, som i en himmelsk lykta,
Symboliskt lyfte opp till skyn sitt torn.
Dock med än mer högtidligt majestät
Det inre väckte häpenhet och andakt;
Fast det var nu, då otron, mer än nöden,
Af templen lador gjort, med halm och hö

Till hälften uppfyllt; och dess djupa tystnad
 Af ingen messa bröts och ingen sång,
 Om ej af foglar, som der sökte frön,
 Insläppte af de spår, dem pojkers täflan,
 Att med sitt stenkast hinna högsta rutan,
 I fönstret lemnat af ett öfverdåd,
 Som ej var deras blott, men sjelfva tidens.
 Dock i Cambray var otron blott ett påhäng,
 En lånad skylt, ett dagens språk hos några.
 De fleste sörjde sin förstörda gudstjenst
 Och höllo söndag i sitt hjerta än.

”Ej religionen blott, så talte Armand,
 Men friheten, den sanna, ljusets dotter,
 Är skyldig Fenelon odödlig tack.
 När Henriks sonson, krönt med segrens lager,
 Satt lik en halfgud på sin envåldsthron,
 Och sade: Fosterlandet, det är jag?
 Och af sitt eget samvete förföljd,
 Med samvetstväng förföljde och fördref
 En million af trogna undersåter;
 Upphöjde han sin röst, allena han,
 Och talte ut två stora sanningar:

Den ena att ej folket skapadt är
För Konungen, men Konungen för folket;
Den andra, att hvad Gud fördrar i tiden,
Det böra ock hans tjenare fördraga,
Tills skördens stund är inne, då han sjelf
Ogräset skiljer från den goda säden.
Der har ni Fenelon i tvenne drag.
Så höll han fram i staten, som i kyrkan,
En spegel för Regenten; och deri
Han äfven folket lärde se sin rätt.
Hans Telemak ej blott i Frankrike,
Men i Europa, alla unga sinnen
Har tjust för frihet, och dess vilkor, dygd.
Han var en härold för vår nya tid
För hvad den borde vara, hvad jag hoppas
Att den skall bli, då den förstår sig sjelf.
Med Rousseau och Voltaire i Pantheon
Förtjente han ett rum: och det är här,
På detta sätt, hans dyra stoft förvaras”.

Nu bakom halmen i en dammig vrå,
Bland stycken af en dopfunt och ett altar
Och helgonbilder med en bruten arm,

Han viste kistan, som var lykkeligvis
Oskadad än. "Jag tar den i min vård"
Fullföljde han, "och undan otrons nit,
Som ej i grymhet vantron efterger,
Jag vill den gömma till en bättre tid".

"Den bättre tiden är ju redan kommen"!
Utlät sig Fjellman. "Ur ett blodrödt moln
Framträder dagen, lugn och himmelsblå".

"Jag tror ej förr på någon bättre tid",
Var Armands svar, "än friheten, sig sjelf
Förstående, förliks med en regering,
Som har sin helgd af Gud, och är en bild
Af hans regering, verkande som den
Med omotståndlig kraft till sina mål,
Men lemnande likväl åt hvar och en
Sin egen krets, sin egen handling fri.
Tag solen bort: hvad blir planetsystemet?
Hvad är ett rike utan en som styr?
Jag talar ej för enväld. Skaparn sjelf
Begär ej lydriad för sin allmagts bud,

Men för den lag, som verdens ordning gör.

Men såsom denna vore utan Gud

Ett tomt begrepp, ett ord, en formel blott:

Så är den lag, som statens ordning gör,

En bokstaf endast utan en regent.

I honom har den anda, har den lif.

En Gud, en Konung! är mitt tankespråk".

"Det var ock mitt, då jag i Fjellens bygd,

Bland örnens ungar uppfödd, fri som de,

Mig föreställde i en Konung allt

Hvad högt och stort och ädelt är på jorden,

Liksom i Gud allt hvad i himmelen

Och alla himlars himlar ypperst är.

Men när jag trädde fram för Kungathronen,

För att en halfgud se, och såg — en galning.

Ni vet" —

"Ja", inföll Armand, "och jag mins

Också, hvad Englands Georg var en tid.

Men fast han rasade, så styrde dock

Britanniens Konung, som ej sjukna kan,

Ej åldras eller dö; och styrde så,
Att intet land var bättre styrdt —

”Ni tror,”

Tog Fjellman vid, ”att som på altaren
Man ställer bilder och tillbeder dem:
Man ock på thronen sätta kan en docka,
I purpur klädd, med krona på sitt hufvud
Och spira i sin hand, och låta sig
Af den regeras”?

”Icke är det bilden,

Tog Armand åter, utan hvad den tyder,
Det heliga bakom den, som får dyrkan
Af katholiken, ja, af vilden sjelf.

Så är det ock i Konungen ej hans
Gestalt man hyllar, utan majestätet,
Det majestät, rättvisan har af Gud.

Är han en man af stora egenskaper:
Så sammansmälter glansen af hans namn
Med purpurns helga glans.” —

Men då det ej

Inträffar alltid, och ty värr! blott sällan,
 Invände Fjellman, då han en tyrann
 Är stundom, oftare en narr, en fåne:
 Så står ju hans personlighet i strid
 Med majestätet. Är då icke säkrast,
 Att magten stannar der den har sitt ursprung?
 Om thronen stod på egen evig grund,
 Af Gud sjelf lagd: hvad kunde störta den?
 Nu kan den falla, och har fallit här;
 Men riket står. Det visar ju en magt,
 Som högre är än Konungens, hos folket.

Ack! Herre, föll Fru Armand in i talet,
 Ni har ej sett, som vi, hvad folket är,
 När det får magt. Släpp elden lös i staden:
 Han blir en Herre, som ej aktar er,
 Hur mycket än ni trumla må och klämta,

Jag menar ej med folket, sade Fjellman;
 En flock af mångelskor och kannibaler.
 Der öfverhet ej fins, fins ej ett folk;
 Men folket sjelft skall ge sig öfverhet.

Så gör det Franska nu. Fem öfver sig
 Det lyfter, valda ur dess eget sköte,
 Och dem bekläder med sitt majestät;
 Ty såsom verlden blott en spegel är
 Af Skaparns majestät: så är tvertom
 Den eller de, som i ett land regera,
 Ett solglas blott, som samlar i en punkt
 De spridda strålarne af folkets magt.
 Fem, med ett ord, för republiken stå;
 Och se, fem fingrar göra ju en hand,
 Som rodret fatta kan och kan det hålla.
 Så skall er frihet, sen hon rasat ut,
 Bli lugn och skön, bli som hon bildas plär,
 Och som hon är på fältet, der hon står
 Med hjälm och sköld, lik Pallas, stolt i striden".

"Jag tror ej", sade Armand, "hydrans hufvun,
 Om de än smyckas med en fjäderhatt,
 I stället för den blodigt röda mössan.
 De äta upp hvarandra, om ej oss.
 Hvad majestät och hvilken annan magt,
 Än armarnas och vapnens, är hos folket,
 Förän det får en lag med en regering,

Förstår jag ej. Jag tror att Staten är
 En kropp, som lefver, växer, vecklas ut;
 Men intet lefver, utan att deri
 En ande är, som bildar sjelf sin form.
 Om själen eller kroppen är förut,
 Syns mig en fåfäng strid, då kroppen ej
 Kan lefva utan själ och själen ej
 Kan verka utan kropp. En ande fins
 Också i Frankrike ännu, som gör
 Att det ej upplöst är, ehur förvirradt.
 Och sina fiender det har att tacka
 För den. Och det är segren. Det är hon,
 Som håller riket upp, fast thronen fallit;
 Men skall det stå i fred, liksom i krig:
 Så måste svärdet i en hjeltes hand,
 Som ej är kommen än, men komma skall,
 Af folkets röst förvandlas till en spira.
 Jag önskar ej Tarquinierna igen;
 Men sedan Marius och Sylla rasat,
 Jag väntar Cæsar.

"Hvad"! utroppte Fjellman
 "Är republiken så föråldrad ren?"

Cæsarer ute och Catoner hemma
I hennes hjeltar jag mig föreställt.
Dock finner jag att Frankrike behöfver,
Hvad hon ej äger än, en Washington”.

”Han frälste icke oss”, invände Armand.
”Hans borgerliga enfald skulle ej
Anstå ett folk, som mins ännu med stolthet
Sin ädle Henriks konungsliga dygd,
Och pragten af det hof, kring Ludvig lyste.
Amerika är nytt. Der växa upp
Samhällen, såsom förr i Grekeland
Och långs med stränderna af Medelhafvet.
Europa, fast hon än vill heta jungfru,
För gammal är att dansa med de unga.
Förleds hon dertill, ej af Frankrikes
Exempel varnad, hon det ångra skall.
Man gör ej stater, som man qvarnar gör.
Dock äfven desse fordra ju en ström
Af vatten och af luft, som ingen konst
Frambringa kan, hur sinrikt hon dem bygger.
Tid och natur ett rike bilda ut,
Och på ett år uppfostras ej ett folk.

Men då en stat sig rotat, då dess stam,
I stormen stadgad, rundat har sin krona:
Ve! den som rusar med en yxe dit,
Och faller på en dag ett verk af sekler”.

”Men allt föråldras”, sade Fjellman åter,
”Och det som murknar, måste huggas bort,
Att rum må lemnas åt det friska nya”.

”Dock ger det gamla, som får stå i fred,
Tills det förfaller af sig sjelft, en näring
Åt det som växer i dess ställe upp.
Att det försvinner, som förvissnadt är,
Naturen sörjer sjelf:” var Armands ord.

”Ja, i naturen”, Fjellman gaf till svar;
”Men i ett menskligt samfund handla menskor,
Och måste sjelfve undanrödja det,
Som icke duger mer, och skapa nytt.
Och sker det ej i tid med stilla sans,
Så sker det plötsligt med ett raseri,

Som allt förstör, det friska med det vissna,
Det heliga som är från himlen kommet,
Med det som synd och dårskap lagt dertill”.

En blick omkring sig i det öde templet
De kastade härvid, och gingo tyste
Förbi ett altar, der ett crucifix
Låg upp och nervändt. Att det vända om,
Fru Armand sträckte ut sin hand. Då flög
En fogel derifrån åt hvalfvet opp,
Och i ett fönster satte sig, och sjöng.

”Hör!” sade hon, ”hur glad han helsar ljuset
Och lofvar oss med det en bättre tid.
Men sen J, hvarifrån det ljuset kommer”?

”Om det fick komma i sin renhet ner,
Ej stängdt, ej brutit af ett färgadt glas”!
Utlät sig Fjellman. — ”Hvad profetisk syn”!
Skrek hon igen, och lyfte hand och ögon
Åt den i fönstret målade historien,
Som föreställde Davids strid med Goliath.

"Den visar oss, hur religionen segrar.
Af hennes slunga träffadt, ligger der
Jacobinismens gräseliga hufvud".

"En herde blott var David", sade Fjellman,
"Och steg på thronen med sitt mod, sin dygd,
Då Saul föll. Så står det nya upp,
När ej det gamla längre har bestånd.
Var Saul smord: så blef ock David det.
All rätt, all sanning har sin helgd af Gud."

"Ach! om en David bland oss stode upp:
Hvem ville ej så väl hvad Saul brutit,
Som Goliaths vilda öfvermod förgäta"?

Vid dessa ord af Armand, gingo de
Ur templet ut, då Fjellman ställde fram
Sin dröjda fråga: "St. Julien mig böd
Att honom bringa om sin dotters öde
En fruktad visshet. Hur den är bedröflig,
Min Fru, ni redan låtit mig förstå.
Säg mig, jag ber, att jag må säga det
Åt hennes Far, hvad himmelskt trösteord
Hon honom sände, då hon gick till döden".

Tvehogsne sågo på hvarann de tu.
"Förlåt mig"! sade Armand, "har ni ej
Till oss af Grefven något skrifvit ord?"
"Jag hade ett", gaf Fjellman brydd till svar
Och slog sitt album opp. "Här låg det än,
Då denna bild af sällheten i hyddan,
Nu mera känd i Frankrike också,
Jag skulle teckna, som ett skönt bevis,
Hur genom friheten nu redan landet,
Oaktadt stormens raseri, uppblomstrar".

"Rätt täckt! rätt artig"! yttrade Fru Armand.
"Det är ett litet landskap af det slag,
Som man är glad att genast öfverse,
Och der man ville lefva, ville dö.
Jag tror den gubben med sin vackra dotter
Rätt lycklig, endast han, som står vid vägen,
Och ser på dem, är ingen Jacobin.
Då komme ormen in i Paradiset".

Med plötslig rodnad, ty det var han sjelf,
Slog tecknarn bladet om, och viste dem
En mera tydlig bild af Räfsarinnan.

"Hvad"! ropte Frun, "är denna stolta växt
 Och dessa ädla drag ej hennes"? — "Ja.
 Och äfven stället känner jag igen":
 Tillade hennes man. Dock syntes han
 Bestört sig hejda, och en hemlig vink
 Ge åt sin maka. Fjellman mellertid
 Vid deras utrop ställde för sin tanke
 Den vackra landtmön bredvid St. Julien,
 Och nu förstod, att det hans likhet var,
 Som honom dunkelt mött i hennes uppsyn.

Vid denna upptäckt var hans första känsla
 Blott glädje, glädje öfver hennes frälsning
 Och fadrens sällhet, och sin egen lycka
 Att sådant glädjebud åt honom ge.
 Dock blef den snart med hemlig oro blandad.
 Den sköna flickan hade tändt hans hjerta,
 Som blott för frihet klappade förut.
 Att dem förena bägge i en kärlek,
 Han redan gjort en plan. Jag blir en Fransk
 Medborgare för alltid, tänkte han,
 Och gör med penna eller svärd min lycka,
 Som hon skall kröna med sin vackra hand.

Nu föll om intet hela denna plan,

Af Armand buden i hans hus, han der
 Blef införd i ett rum, för hvilket Frun,
 Då hon blott nyckeln dertill såg, förskräcktes,
 Liksom det varit den som Raoul *) gaf
 Till blodbestänkta kammarn åt sin maka,
 "Förlåt! jag lemnar er ett ögonblick
 'Allena", sade Armand! "Mellertid
 Kan ni betrakta dessa tidens bilder".

Han gick, och Fjellman såg der i en rad
 Af grymma taflor allt hvad vederstyggligt
 Det blinda folket, och de tigmenskor,
 Som i dess spets sig ställde fram, föröfvat
 Fast han det läst i tidens blad förut
 Med sorg och afsky, hade dock hans nit
 För friheten det glömt. Om han det mindes,
 Så sade han, för att sitt hjerta lugna:
 En kraftfull målning starka skuggor har.
 Men nu, att se på en gång denna samling
 Af brott och fador, gaf hans själ en skakning.

*) Blåskägg.

Som rörde upp allt hvad der känsligt fanns,
 Dock ej hans mod och ej hans hopp slog ned.

”Hvad! midt i ljuset, vid den högsta flygt
 Af tidens Genius, i det land, der lifvet
 Åt konsten och behagen skönast log,
 Då med förtjusning och beundran dit
 Europa såg, på Friheten, som steg
 Ur tänkarens tribunn för thronen fram,
 Och talte ut ej blott nationens fordran,
 Men hela mensklighetens stora sak:
 I sådan tid, beredd af seklers hopp,
 Begingos dessa midnattliga missdåd!
 En afgrundsande reser sig, att allt
 Hvad högst och ädlast görs af menskor, ja,
 Guds eget verk befläcka och förderfva.
 Dock alltid står, om det än syns förloradt,
 Det sanna och det goda qvar, i frön
 Åtminstone, till skörd för andra tider”.

Med denna tanke gick han lugnad dän,
 Och blef förtjust att i ett annat rum
 En annan sida se af tiden framställd.

Han såg der icke blott hvad stort och skönt
 På stridens fält för friheten var utfördt,
 Men hvad dess sanna vänner hemma vågat
 Mot det förtryck som lånte hennes namn.
 Han såg der äfven föreställd en mängd
 Romantiskt sköna händelser och drag
 Af enskilt dygd, som öfvergå all tro,
 Till slut en qvinnobild hans ögon fäste.

Ett mera innerligt, på en gång mildt
 Och eldigt uttryck af en himmelsk fromhet
 Han alldrig sett förut. Så ville han
 En Catharina, som förlofvar sig
 Med Christus, måla, eller om hon funnits.
 En syster af Johannes, honom lik.
 ”Den rena själ, som bor i dessa ögon,
 Ser himlen öppen, ja, till uppflygt dit,
 Mött af dess ljus, hon redan vingen lyfter”.
 Vid dessa ord en tår betog hans blick;
 Men när den fallit af, och han såg ner
 På underskriften, hvad bedröflig upptäckt!
 Julie af St. Julien han läste der,
 Samt år och dag, då hon till döden gått.

Blott harm och sorg uppfyllde nu hans hjerta,
 Och intet rum fick der den glada tanken,
 Att, då den skönhet, honom tjust vid hyddan,
 Ej var Julie, hans kärlek intet hinder
 Af hennes börd behöfde frukta mer.
 Förgätande sig sjelf, han tänkte blott
 På hennes hårda öde. På en gång
 Hon miste allt, hvad lyckan henne skänkt,
 Och blef en fremling i sin egen bygd,
 Der hennes hem, med slott och park och ägor,
 Ett greffligt gods, försvann som för ett trollslag,
 Och mer än faderlös, hon gret ej endast
 Sin egen saknad af en faders hand,
 Men ock hans saknad af sin dotters stöd.
 Och nu, då i hans famn hon kunde fly,
 Fins hon ej mer, ett blodigt offer vorden!
 O Molochs offer! Hvad Sataniskt sinne
 Hos dem, som kunde se på detta hufvud
 Af sådan oskuld, sådan himmelsk skönhet,
 Och lägga det uppå en stupstock ner!

I det han så utroppte framför bilden,
 Steg in i rummet, ej bemärkt af honom

Ett fruntimmer, som i sin höjda hand
 Höll fram ett blad och skulle öppna munnen,
 Men då hans tjusning och dess föremål
 Hon varse blef, hon stannade och teg;
 Och tårar, andaktens och kärlekens
 Och tacksamhetens heligaste tårar
 I hennes stora svarta ögon glänste,
 Då hon dem lyfte åt den sköna bilden:
 Emellertid föll hennes egen bild
 Ej mindre skön, fast ej så öfverjordisk,
 Ifrån en spegel, som vid sidan hängde
 I Fjellmans ögon. Häpen trodde han
 Sig än en tafla se, och hvilken tafla!
 Hon lefde der, hon som hans hjerta vunnit.
 Ja, det var hon, som då han vände sig,
 Stod fram och sade: "Är det intet ni,
 Som tappat detta blad? Ach! tillåt mig,
 Att fråga om ni känner den det skrifvit?"

"Ja", svarte Fjellman, "i min egen hand
 Det lemnades af Grefve St. Julien".

”Han lefver! prisad vare Gud; men hvar?
Och huru? Säg mig. Ach! på tvenne år,
Hvad grymma år! jag intet hört af honom”.

Han skulle svara, då Fru Armand kom
Och Rose Clement, så kallade hon henne,
Med glädjerop i sina armar slöt.
Se dessa bägge, sade hon, och viste
På henne och på bilden af Julie.
Om ni dem sett tillsammans, hvilket par
Af änglavänner! Jag dem båda känt
Från deras späda år, från det de föddes.
I samma vagga och vid samma bröst,
Jag såg dem småle åt hvarann och jollra,
Och sammanfläta sina späda fingrar;
Ty Roses mor var amma åt dem bägge;
Och när hon dödde, hade bägge dock
En mor ännu i modren till Julie.
En sådan jemlikhet, som föds af kärlek,
Är ädel i sin grund och har bestånd.
Den vill jag prisa, ej den Jacobinska,
Som är ett orent foster blott af afund,
Och lika uslingar af alla gör.

Men Grefvens dotter lyfte upp sin vän
 I bread med sig till samma dygd och sällhet.
 Jag såg dem fostras upp, som tvenne systrar,
 Naiva, öppna, barnsligt kära båda,
 Ehur de väckte, ren som barn, en viss
 Högtidlig känsla, som de barn i taflan,
 Dem Christus kallar fram att dem välsigna.
 Mer af en engel hade dock den ena;
 Den andra åter, då hon växte upp,
 Var i sin ställning mera lik en nymph,
 En af Dianas nymphor, på en gång
 Stolt och naiv. Jag ville likna dem
 Vid nejlikan och eternellen här.
 Till bägges minne satte jag de tvenne
 I samma vas att famna om hvarann.
 En eternell i himlen är hon nu,
 Den arma Rose, jag skulle sagt Julie:
 Se, namnet står der under hennes bild".

"Ach"! ropte hon, som med det funna bladet
 Från landet kommit, och det höll ännu
 I handen fast, som vore det en skatt.
 "Ach! hvarför dölja sanningen nu mer,

Sen faran är förbi? Om ock ännu
 För små tyranner, sen den store föll,
 Vi måste frukta: så behöfve vi
 Ej misstro denna fremling, till oss sänd
 Från St. Julien. Ja, utan detta blad
 Jag skulle trott er uppsyn blott, min Herre!
 I ögonblicket, då jag såg er stå,
 Med målarns blick, så väl som med dess pensel,
 Och af vår boning teckna den idyll,
 Ni sedan viste mig; så tänkte jag:
 Det är en vän af konsten och naturen;
 Han söker inga offer. Alldrig satt
 Den röda mössan på ett sådant hufvud;
 Förut, hvar gång jag såg en obekant
 Vid porten stanna, eller blott se in,
 Med dröjda ögon under fortsatt färd,
 Jag darrade af skräck. Jag är dock ej
 Af de mest rädda i mitt svaga kön;
 Men jag har uppväxt i en skräckfull tid;
 Och när ni höra får, hvad slag mig träffat,
 Ni mig förlåter, om jag bäfvar än.
 Men, med ett ord, er åsyn gaf mig straxt,
 Jag vet ej hvad för en förtrolig glädje,
 Liksom jag anat, hvad ni bar till mig

För dyrbar helsning. Ach! ni vet ej sjelf,
Hur dyrbar — från min Far.

”Ni är Julie”.

Utroppte Fjellman, som det fruktat redan.
”För St. Julien hvad glädjebud! Hvad hopp,
Hvad band, som fäster honom än vid verlden!
Och denna bild”?

”Är bilden af min vän”,

Var hennes svar, ”af Rose, som med mitt namn
Och i mitt ställe gaf sig sjelf i döden.
Mig sökte man, jag var till offer dömd
Och skulle fångslas. Af en händelse
Var jag ej hemma, ej Fru Armand heller;
Men Rose Clement, från landet kommen nyss,
I rummet satt, då vakten trädde in.
När hon förstod dess afsigt, sade hon:
Jag är Julie af St. Julien. Hon gick,
Till döden förd. Ach! innan ni det visste,
Var hon ej dödlig mer. Då skrefs mitt namn
På hennes bild, och jag tog hennes an.
Näst honom, som var Gud och menska blef,
För att mig frälsa med sin död på korset,

Jag henne skyldig är en tacksam kärlek,
Som ej af tiden mätes eller stängs.
Den lyfter mig från jorden redan nu
Och följer mig till himlen, för att der
I hennes famn min salighet fullkomna,
Och evig bli, som kärleken till Gud.

När hon det sagt, blef en högtidlig tystnad.
Ej hade hon, och ej de andra tvenne,
Ett jordiskt uttryck för sin höga känsla,
Då hennes blick förklarad upp åt skyn
Sig höjde, och med sig upplyfte deras.
Sen vände hon de andaktsdruckna ögon
Igen åt bilden af sin vän, och log.
Det var det leende af himmelsk kärlek,
Hvarmed en engel i en lägre sky,
Ser på en öfverengel, i en högre,
Då vid den Högstes thron de bäge tillbe.

Men ock på jorden hade hon ännu
Ett föremål som fäste hennes hjerta.
"Ach! sätt er här": så ropte hon till Fjellman

"Och säg mig om min Far allt hvad ni vet".
 Det var ej mycket; ty han föga gifvit
 Uppå den gamle emigranten akt,
 Ehur han ofta honom mött bland träden
 På vallarne, som omge Köpenhamn.
 Med spetsmanchetter, pudradt hår och lockar,
 Han syntes honom lik en vålnad blott,
 Som gick igen från en förfluten tid,
 Hvars fördomar försvunnit med dess seder.
 Dock hvad han visste, bredde han, så vidt
 Han kunde, ut: förtjust att sitta der
 Och hennes frågor från de söta läppar,
 Ej blott med örat, men med ögat fånga,
 Och hennes känsla, innan den i ord
 Uttryckte sig, i hennes ögon se.
 Det röjdes i hans svar, att han ibland
 Mer såg än hörde, och på dottren mer,
 Än fadren tänkte. Äfven hennes tanke
 På honom dröjde någon gång, och fann
 Ej blott i det hon hörde, men i den,
 Som det berättade, ett hemligt nöje.
 Ja, kärleken till fadren gömde snart
 En annan kärlek under sina vingar.

Till slut, då han beskref, hur St. Julien
 Till hennes möte sträckte sina armar
 Åt himlen endast, dit han trodde ren
 Att hon var lyft, och hoppades att snart
 Sjelf komma få, utropte hon med sorg:
 "Hvi kan jag ej till honom fly i Danmark".

"Hvad hindrar er"? föll Fjellman in med ifver,
 Och erböd sig till hennes tjenst på resan;
 Och ställde fram för henne Nordens bild,
 Ej som den tänkas plär i Söderlanden,
 Med ständig is och björnar öfver allt,
 Men som den glad, med gästfri vänlighet,
 Åt fremlingen, som flyr ett stormigt haf,
 I sina gröna skär en fristad bjuder.

"Jag följde er med glädje", svarte hon;
 "Om det än vore, som vi tro, der borta
 Ett chaos blott af frost och snö och dimmor.
 En dotters pligt af ingen fruktan vet;
 Och berg och haf ej stänga hennes kärlek.

Men jag är bunden vid den ort, det hus,
 Der ni mig funnit, af en högre pligt,
 En högre kärlek, ja, som himlen högre
 Än jorden är, och de förbindelser,
 Rättvisan knyter, högre än naturens,
 Jag har en Far att vårda också här”.

”En Far”! utropte Fjellman med bestörtning,
 ”Den lycklige, förstär jag, har en son,
 Som, än mer lycklig, här ert hjerta fäster”.

”Nej”, svarte hon, ”men han en dotter haft,
 Som han förlorat genom mig, och jag,
 Då hon för min skull rycktes från hans sida,
 Är honom skyldig hennes pligter nu,
 Och skall så länge han på jorden fins,
 Uppfylla i hans hus den plats, hon lemnat”.

”Hvem af de två är mer beundran värd”?
 Så föll Fru Armand in, i det hon stod
 Ifrån sitt thébord opp. ”Hon som sitt lif

Gaf för sin vän till spillo, eller denna,
Som dagligen för hennes far sig offerar,
Och då hon kunde de bekvämligheter,
Hvari hon uppväxt, njuta här med oss,
Försakar allt, och delar med den gamle,
Så väl hans arbete, som spis och boning?
Männ någon fins, bland dessa frihetens
Och jemlikhetens yppiga hjeltinnor,
I stånd till den uppoffring som hon gör,
Den i ett slott uppfödda Grefvedottren”.

Blott öfver natten kunde Fru Armand
Förmå Julie att stanna i Cambray.
”Clement mig saknar”, sade hon. ”Ej blott
Mitt sällskap, men min vård han har af nöden.
I går, ehur han slog sin äng ännu
Med liflig raskhet, röjdes i hans uppsyn,
Fast glad och vänlig som den alltid är,
Likväl en smärta, som han dölja ville,
Jag vet ej, om det var ett förebud
Till sjukdom, eller blott en själens oro.
Tör hända fruktar han, att mig förlora,
Sen detta bud är kommet från min Far.

Hvad det än är: jag måste skynda dit,
Att honom bistå eller tillfredsställa”.

I dessa ord fann Fjellman mot den sorgen,
Att skiljas från Julie, en hemlig tröst.
Han förde till Paris med sig det hopp,
Att döden snart det bandet skulle bryta,
Hvarmed hon fäst sig vid den gamles dagar.
Då, tänkte han, får jag till Köpenhamn
Bli hennes ledsven. Hvad han tänkte mer,
Var mörkt och obestämdt; ty utan gods,
Så väl som utan börd, ej hennes hand
Han kunde hoppas. Af sin lyckas fall
Blott mer förhöjd var hennes faders stolthet.
Han sjelf för öfrigt af sitt tänkesätt,
Som frihetens och republikens vän,
Ej ens för henne ville offer göra.
Ej heller kunde af de fasors mängd,
Bland hvilka de stått upp, hvarom han nyss
I Armands hus blef så förskräckligt påmint,
Hans nit för dem mer kylas af, än allt,
Hvad rysligt skett i religionens namn,
Dess helgd och sanning i hans tanke störde.

En Pelegrim, som snart till Mecca hinner;
 Ej känner mer sitt hjerta slå af fröjd,
 Än han, då förd allt närmare Paris
 Han der sig tänkte republikens hjerta,
 Som nu i lugn, sen krampen var förbi,
 Med jemna pulsslag, öfver hela kroppen
 Det lif, det mod, den kraft till stora verk
 Som fria samfund egnar, skulle sprida,

Van, att i bilder teckna icke blott
 Det vackra, som han såg, men det han tänkte;
 Nu, medan vagnen dröjde i Peronne,
 Han i sitt album ritade ett tempel,
 Och der af Friheten en hög gestalt.
 Att den blef lik Julie, var intet under:
 Dock sjelf deröfver af förundran full,
 Han kysste den, förtjust att samma bild
 Hans dyrkans bägge föremål förente.
 Och såsom hoppet följer kärleken,
 Och sjelf ett barn, med honom gerna leker,
 Och barnens lekar äro oftast dikter:
 Så ställde det ånyo fram för Fjellman
 Hans första drömbild, att Julie, som Fransk

Medborgarinna fästes vid hans hand
Och honom sjelf vid republiken fäste,
Tills äfven Danmark sina bojor bröt.
"Då far jag dit, som i triumph, med henne,
Och ropar: Se, hur Friheten är skön".

Med denna tjusning steg han upp igen
I diligencen. Efter honom kom
En frodig man med glädtig uppsyn dit,
Och med sin hand på pannan, sade torrt,
I det han log: "Det hänger vid mig än
'Att känna åt, när jag tar af mig hatten,
Om hufvut sitter qvar. Det lärde mig
Min gode vän Lebon, när i Arras,
Der jag är bosatt, såsom i Cambray,
Han föreställde sjelfva majestätet.
Det är hos folket, veta vi, nu mer.
Till folket hör jag sjelf, en borgersman.
Dock han mig gjorde till aristokrat.
Den äran fingo bönder till och med,
Som ägde något. Man behöfde ej
Det minsta göra eller tala, ja,
Ej tänka ens dertill. Han tänkte sjelf

För oss, att vi ej voro äkta vänner
 Af republiken, och beställde oss
 Med de förnåma rum i torn och slott,
 Och höll för sig och sina kreatur
 Med våra borgerliga hus till godo.
 En mängd af dem, han plundrat, dog af hunger
 I fångelsernas hålor, antingen
 Hans guillotine, ehuru flink och färdig
 Och alla dagar sysselsatt till middan,
 (Då fick den hvila för hans måltids skull);
 Ej hann med alla; eller ej så många
 Af folket borde dö i folkets åsyn
 På samma plats med Grefvar och Marquiser.
 Jag blef dock ärnad, utan att jag vet
 För hvad förtjenst, till guillotins heder.
 Men dessförinnan var Lebon sjelf fallen;
 Och till min egen dagliga förundran
 Bär jag ännu mitt gamla gråa hufvud".

"Vi må visst undra hvar och en, att vi,
 Af all den mängd, som rundt om oss försvunnit,
 Här sitta qvar ännu". Så med en suck
 En Fru der sade: "Ach! det syntes oss,

Som skulle lifvets höst med en orkan
 På en gång kommit öfver hela släktet,
 Att rycka bort det gröna med det vissna.
 Men nu det liknar sig till vår igen.
 Ja, pris ske Gud! vi kunna hoppas åter.
 Se folket der vid byarna, hur friskt
 Och muntert det ser ut emot den tiden.
 Der borta är en dans på gröna slätten.
 Det är ej mer blott ça ira som sjungs,
 Ej Carmagnolen blott som dansas vildt.
 Det är en dans ifrån min glada ungdom,
 En helgdagsdans. Jag får berätta er,
 (Här är väl ingen Jacobin i vagnen),
 Att det i dag är ej blott Decadi,
 Men Söndag. Folket är så gladt på landet,
 När någon gång de bägge sammanträffa:
 Då få de fira kyrkans helg tillika,
 Snart hoppas vi en bättre tid också
 För religionen. Redan här och der
 En kyrka öppnad är och gudstjenst hållen.
 Nu får man också klä sig, som man vill.
 Förr var det brott att vara söndagsklädd.
 Jag mins, det kom en söndag till Cambray

En liten landtmö. Af sin fästman följd,
 Som henne skänkt ett ljusblått sidenband,
 Hvarmed hon knöt sin lilla hatt om hakan:
 Hon till sin gudmor gick, och bar den klädning,
 Hon af den hulda fått till faddergåfva.
 Bäst hon på torget går, så gripa henne
 Två grofva händer, och hvad ingen tror,
 Som sjelf ej sett, till hvad omenskelig vildhet
 Ett hyfsadt folk kan falla med en hast,
 Hon kläddes af och släpades på gatan,
 Ni kan förstå i hvad belägenhet,
 Och kastades i häkte, och med henne
 Den stackars gossen, som till hennes värn
 Förgäfves nyttjat både hand och tunga.
 Lebon stod sjelf och såg derpå, och log.
 Sen dömde han den raska ynglingen,
 Som vågat sätta sig mot hans drabant,
 För brott mot folkets majestät, till döden.
 Dock bjöd han henne, att hans lif få köpa;
 Men priset var så skändligt, väckte så
 Den rena flickans harm, att hennes svar
 Beredde henne sjelf en önskad död.
 En annan gång tyrannen vann sin afsigt
 Med en förtviflad maka, som till offer

Åt bestien sig gaf för mannens frälsning:
Dock höll han icke ord. Förnedrad sjelf,
Hon såg sin man afrättas, och blef galen”.

”Och detta vilddjur har ju varit prest”
Skrek någon, ”eller munk. Ty värr! det ges
Två slag af andeliga, som af anda:
En himmelsk anda och en infernalisk”.

”En munk hos er och en aktör hos oss
Tyranniserte”, sade en, hvars mål
Och anletsdrag mer sydligt ursprung røjde.
”Ej i Marocco, ej i Dahomey
Är värre enväld; och vi hette fria.
Om frihet sjöngs för oss, om frihet talte
Med samma ståt i åtbörder och ljud,
Som när han stod på scenen, Collot d’Herbois.
Det var ock nu blott en theaterscen;
Ty då den slöts, han utan lag och dom
Lät plundra, binda, döda, hvem han ville;
Allt hvad det Norra Frankrike har utstått,
Ehur förskräckligt, är dock stycken blott
Emot de massor af förödelse

Och menskoslagtning =skjutning och =fördränkning,
 Som öfvergått det Södra och det Vestra.
 Jag nämner blott Lion, min arma hembygd.
 En stad, som vinns af fienden med storm,
 Förstörs ej så, och alldrig har en hord
 Barbarer så misshandlat dem de kufvat.
 Jag har ej hjerta att beskrifva det;
 Ej heller ni att höra sådan jemmer.
 Ett drag är nog, att visa hela taflan.
 Sen staden lemnat sig på ett beting
 Som genast bröts (ty hvad är ed och tro
 För dem som afklädt sig all mensklighet?),
 Blef guillotinen lik en segerbåge
 Ställd på ett torg, dock ej på ett allenast.
 Ehur vid den det gräfdes djupa diken
 För blodens aflopp, måste den likväl
 Tre gånger flyttas för den öfversvämning,
 Den röda floden gjorde rundt omkring.
 Dock var ej Collot nöjd med detta blodbad,
 Ej nöjd att en i sönder slagad blef.
 Nej, hela skaror fälldes på en gång
 Med skott, drufhagels skott, hvarvid en mängd
 Blott sårades och länge pinte lågo.

Af särskilt lidande se här ett prof.
 Af bomber var förstördt det hus, som böd
 De sjuka och de fattiga en tillflykt.
 En man af hjerta och förmögenhet
 Erböd sig, att uppbygga det igen
 På sin bekostnad. Detta ädelmod
 Blef gjordt till brott, och han till döden dömd.
 Hans maka, som var mor för tie barn,
 Och nu det elfte åt hans kärlek bar,
 För Collots fötter föll och bad om nåd.
 Förgäfves. Mannen rycks ur hennes famn
 Och vräks på bödelskärran. Som en bild
 Orörlig, först en stund, hon efter den
 Med vilda ögon ser; men springer sedan
 Med spridda hår och armarna i luften,
 Och stiger upp på guillotins trappa.
 I samma ögonblick hans hufvud faller:
 Hon med hans blod bestänks och dör i barnsnöd.
 Hvad hon af kärlek gjorde sjelf, det blef
 Ett straff för flera utaf hennes kön,
 Som till tyrannen vågat tränga sig,
 Och för ett dyrbart lif sin förhön fälla.
 Med den, de bådo för, han lät dem föras

Och bindas fast vid guillotinenens påle.
 Der skulle de i flera timmar stå
 Och först en mängd af andra se förblöda,
 I väntan af den stund, då de förnummo,
 Att bilan föll uppå det kära hufvud,
 Då blodet af en bror, en man, en far
 Dem öfversköljde. I en sådan skepnad
 De släpptes hem, att öfver all sin lifstid
 Utbreda qvalen och förskräckelsen
 Af dessa stunder, då de kände allt
 Hvad lifvet har bedröfligt, döden bittert
 Och hellvetet förskräckligt”.

Stunt af fasa

Satt hela sällskapet ett par minuter.
 ”Ja, helvetet blef upp på jorden lyft
 Och djeflar trädde fram i menskoskepnad”,
 Utbrast till slut en blek och svartklädd man.
 Hans drägt var sorgdrägt öfver Franska riket,
 Som med sin Konung syntes honom dödt.
 I frihetskampen, då den först begyntes,
 Sjelf full af nit, han af dess grymma utgång
 Så djupt förkrossad blef, att hans förstånd
 Förvirradt syntes vissa ögonblick.

"Ja", for han fort, "blott som ett verk af Guds
Och menskors fiende den grymma gatan
Af terrorismen jag förklara kan.
Philosophien så väl som religionen
Hans afsky är; ty fast hans lif och lust
Är att få grina öfver de skandaler,
Han ställer till i skolan, som i kyrkan;
Så finner han likväl, att från dem båda
Går ljuset ut, och ljuset är hans pest.
Med philosopherna rätt ofta nöjd,
Liksom med presterna, då bäggedera,
Hvad de uppbygga borde, rifva ner:
Blef han förskräckt likväl, då Frankrike
Sin boja bröt, och ej bland folket blott
Philosophien steg fram, men inför thronen.
Hvad otron, som sig skar af hennes mantel
En flik, och prydd med den sig stolt förhäfde,
Åt honom vunnit, vägde icke upp,
Hvad han förlorade, om hon så väl
I Staten som i Kyrkan blefve hörd,
Och finge visa hvad det rätta är,
Och huru allt, som sanning är och kärlek,
Från Gud oss nålkas och till Gud oss för.
Tron J, att Belzebub ej bättre vet,

Hvad honom båtår, än att han vill se
 Hierarkin förstörd och despotismen?
 Nej, då han såg hvad fara dem bereddes,
 Uppfann hans list ett medel deremot,
 Som fast det syntes gjordt att störta dem,
 Dock hemligt tjente att dem återställa.
 Och detta medel, detta mästerstycke
 Af mörkrets magt, Jacobinismen är.
 Dess Konung sjelf tog an en menskoskepнад
 Och trädde fram i Robespierre”.

”Du mask”!

Så höjde sig härvid en Stentorsröst.
 ”Ja, om du sett den lilla gröna larfven,
 Som mätande går fram, hvarför han ock
 Är Geometer nämnd: så tänk dig den
 På en koloss, hur han der kryper opp,
 Och med sitt lilla mått dess storhet mäter.
 Det är en bild af dig, då du bedömmar
 En man som Robespierre. Om du begrep
 Det minsta utaf tidens gång och ställning,
 Och ej för friheten och republiken,
 För Frankrikes bestånd och magt och ära
 Allt sinne saknade; så ville jag

Dig fråga: hvem det var, som ställde sig
I tidens flod och höll det stora hjulet,
Och styrde så dess hvälfning, att det föll
Med sina järnbeslagna kuggar rätt,
Och krossade ej blott de högas välde
Och presternas, men sjelfva kungamagten.
Hvem värjde om det unga frihetsträdet,
Och miskundslös, som stora själar äro,
Allt hvad dess krona eller rot gaf hinder,
Högg neder eller ryckte upp med kraft?
Hvem löste upp det hotande förbundet
Af verldens magter, med sitt skräcksystem,
Som gaf befålet nerf, och till en hjelte
Upphöjde hvarje fosterlandets son?
Hvem, om ej Maximilian? Det var
Hans egna, rätta, med en vink af ödet
Superlatift åt honom gifna namn.
Du sjelf hans storhet mot din vilja medgaf,
Då du en Satan tänkte dig i honom.
Läs Milton, och du ser, hur stor han är,
Han som uppreste sig till sjelfbestånd
Mot den Allsmäktige, all verldens Herre.
Hvad var hans strid, om ej en strid för frihet,

Lik vår? — Hvad Satan var för Pandæmonium,
 Det var för republiken Robespierre.

Om han ej varit, hade hon ej uppstått;
 Och hon skall falla, om hans anda ej
 Upplifvar henne åter, som jag hoppas.
 Snart måste svagheten, som nu regerar,
 Förkrossad af sin börda, vika undan
 För Män — de finnas än — med kraft och mod,
 Som likna Robespierre, och såsom han
 Se allt i stort, och icke mer än han
 Halfmenniskors och dvergars jemmer akta.
 Hvad! om de trampades af jättens steg,
 Som till sitt mål gick fram och det blott såg?
 Hvem böd de kräken krypa i hans väg?
 Spar Fältherrn blod, då det en seger gäller?
 Om af de trettio miljoner menskor,
 Som riket äger, för det helas räddning
 En eller två till spillo måste ges:
 Hvad skilnad gör det, säg mig, om de falla
 För guillotinen eller krigets svärd?
 Hvad veklig feghet, att ej vilja se
 Utaf en vän, hvars lif i fara är,
 En tallrick blod aftappad för hans räddning.
 Så blödig är ej ens en kvinnas ömhet”.

Vid dessa ord på fruntimren i vagnen
 Han såg, och smålog med en artig bugning,
 Hvarvid likväl de ryste, som de fruktat,
 Att blod af dem han ville tappa genast,
 Och ej en tallrick blott. Af hans costume
 De icke väntat sådan Terrorist.

Men då begynte en förvandling ske
 Med dem, som än det krossade partiet
 Tillsamman höllo. Antingen det var
 För att sig dölja, eller för att nu
 Det vunna rofvet njuta med behag,
 Uppträdde i en hast, som Muscadiner,
 Med utsökt dräkt och yppigt lefnadssätt,
 De samme, som förut ej blott i tal
 Och seder, men i grof och tölpig klädsel
 Bevist sitt nit, som äkta Sansculotter.
 Marsin, så hette han, sin vildhet dock
 Med all sin elegance ej kunde dölja.
 Hans plumpa skick mot dräktens finhet svor,
 Och likt ett lejons var hans Titushufvud.
 Dock i hans uppsyn saknades det lugn
 Och majestät, som är hos djurens konung.
 Hans djupa ögons blick var mer en tigers,
 Då bakom gallret han ett rof betraktar.

Hvad Marsin yttrat, hade väckt hos Fjellman
 En större afsky, än de grymma scener,
 Han af de andra hört. Ty, tänkte han,
 Det onda som är gjordt, ehur bedröfligt
 I sina följder än, och sina minnen,
 Är dock förbi. Men att det tänkesätt,
 Hvaraf det föddes, hylla, fostra upp;
 Det är en styggelse, som lefver fort.
 Det är att väcka ondskan ur sin graf
 Till nya missdåd, nya skändligheter.
 "Är Franska republiken", sade han,
 "Lik Cretas labyrinth, och friheten
 Hos er, lik Minotauren der, ett foster
 Af menniska och djur, som lefver blott
 Af menskoblod och fordrar ständig offring?
 Då föredrar jag enväldet i Danmark.
 Ehur jag reste hit att se idéen
 Af samhälle bli verklig bland ett folk,
 Som, sen det brutit despotismens ok
 Och räddat sig ur anarkiens förvirring,
 Kan bilda allt ånyo, som förnuft
 Och rätt det fordra, utan något band
 Af det som varit förr".

”Ställ, om du kan,
Dig sjelf uppå den punkt du kallar nu,
Så, att det ej med det, du kallar förr,
Har något sammanhang”! invände han
Med svarta dräkten.

”Vill man bygga nytt
Som står och duger”, sade Jacobinen,
”Så måste allt det gamla rödjas undan.
Ur republiken, innan hon kan stadgas,
Allt måste rensas, som i monarkien
Haft någon trefnad; ty vid den ännu
Dess hjerta hänger qvar med hemlig saknad.
För att bli af med vätskor som ej duga,
Behöfver Staten transpirera än”.

På detta tal, hvarvid det sista ordet
I synnerhet förskräckte dem i vagnen,
Som ett af terrorismens mördarord,
En allmän tystnad följde. En del sofvo,
En del det låddes, ända till Paris.

Beundrare och vän, så väl af konsten
Som friheten, hur skulle Fjellman ej

Med högspänd väntan af den nya verld,
 Paris för honom upplät, dit anlända!
 Men, redan der, han visste ej deraf,
 Mer än ett nyfödt barn; ty ur en vrå
 Af diligencen steg han sent i natten
 Ned i en trång och smutsig gränd, der knapt
 En lykta lefde än, hvars matta sken
 Till hans bestämda boning honom lyste.
 Är detta det beundransvärda sätet
 För allt hvad skönast och fullkomligast
 I smak och bildning, yppighet och pragt
 Europa äger? sade han i trappan.
 Dock när han trädde in i rum, der allt,
 Som ej var guld och siden, var en spegel,
 Der honom mötte till och med i sängen
 Hans egen bild, så tänkte han: "Jag ser,
 Att jag är i Paris, och att Paris,
 Trots republiken, intet Sparta är".

Vid dagens tändning, som han sömnlös väntat
 Gick han ur huset och befann sig straxt
 Vid Louvrens pelarrad. "Hvad ädel pragt!
 Hvad regelbunden och dock tvångfri skönhet"!

Utroppte han förtjust; men när han sedan
 Det öfriga besåg, och Tuileries,
 Dermed förenadt, kringfor med sin blick.
 "Ha"! tänkte han: "hvad talande symbol
 Af Franska monarkien i hennes glans!
 Så ställde hon en prägtig sida fram,
 Och var likväl en rå oformlig massa,
 Hvars yppiga sirater ej dess brist
 På sammanhang och ordning öfverskyldde.
 I despotismen, hur den än befäster
 Och sammanbinder sin ofantlighet,
 Är alltid blott en ofulländad storhet".

"Se", ropade en röst, som för Marsins
 Han skulle känt, om han ock icke sett
 Sig öfver axeln stå hans stora hufvud
 Och grofva finger. Se och läs de orden:
 "Ur detta fönster sköt med en carbin
 Kung Carl den nionde uppå sitt folk".
 Om dig, som fremling, detta icke rör,
 Så kom och se på bilderna här borta.
 Hvad slarvar eller fångar tror du väl
 De föreställa? Det är fyra folk,

Europas fria, bildade Nationer,
 Som Ludvigs öfvermod på segrens torg
 I stoftet lade vid sin bildstod ned.
 Nu, sen den krossad är, de här förvaras
 För konstens skönhet, och att visa folket,
 Hvad art och anda Kongligheten har.
 Ej nöjd att anse egna undersåter
 Blott för en hjord, ja, som vi sågo nyss,
 För vildbråd i sin park, som skjutas kan
 När hon behagar: trampar hon all rätt
 Hos andra folk, hos hela menskligheten;
 Af henne aktad lik den negerflock,
 Som förs om bord med en gemensam kedja.
 Men hennes stund är slagen. Innan kort
 Fins hon ej mer. Från Frankrike går ut
 En frihetsande, som all världen hänför.
 Om några solhvarf skola dagens Konung
 Och nattens Drottning blygas för sitt namn,
 Då de på jorden blicka ned, och se
 Blott fria stater. Himlen sjelf för öfrigt,
 Då solen stigit ned och månen är
 I nedan, visar oss en republik
 Af stjernor".

"Till och med en anarki"

Var Fjellmans svar, "om ögat blott får dömma.
Och hvad i liknelsen det värsta är,
Blott då, när mörkret rår, en republik
Vi se på himmeln, men en monarki,
Då ljuset segrar. Som en ljusets dotter
Jag föreställt mig Friheten likväl".

"Är ni en morgonhärold, en af dem,
Som båda solen"? frågade Marsin
Med en förändrad och förtrolig ton.
Var icke skygg för mig, om jag ock vore
Hvad jag mig visar. Jacobinerne
Ha hädanefter en gemensam sak
Med rojalisterne, mot det parti
Som nu regerar. För att störta det,
Vi måste oss förena. Hvad det sedan
Af Frankrike kan bli, skall tiden visa.
Jag vet, ni umgicks i Cambray med Armand,
En afgjord rojalist. Ni är från Danmark,
Der St. Julien, en vän af honom, vistas.
Det är ej svårt att gissa, i hvad värf
Ni reste hit; men frukta ej för mig.
Ni bör förstå, att om vår terrorism

Gör dem en tjenst, som umgås med den plan
Att återställa gamla Kungahuset:
Så måste äfven vi, trots det förakt
Och hat vi yttra, och — förlåt mig — hysa
För Hofvet i Verona och dess anhang,
Dock anse allt hvad det förmår mot dem
Som nu ha väldet, för en tjenst mot oss.
Om ni är det jag tror, hvarom jag nu
Ej svar begär, och de, som skickat er,
I tysthet önska, att med en af oss
Meddela sig: så kan det ske med mig.
Jag tar mitt caffe alla mornar tidigt
På mille Colones uti Palais Royal,
Som det af er benämns: vi kalla det
Egalité, ej efter Orleans,
Den fega skurken, men af jemlikheten,
Som der åtminstone är mer än ord;
Ty frillan går der följd af samma heder,
Som Generalens Fru; och en af dem
Som Staten styra, aktas icke mer,
Än den artist som gör hans stöflar rena.
Se här för öfrigt tecknet mellan oss
Och er, J Konungslige, när hvarann
Vi vilje nalkas". Med sin högra hand

Han rörde vid sitt hufvud. "Det förstås,
Att, när J tänken på ett hufvuds lyftning,
Så tänke vi på några tusens fall".

Då han det skräckord sagt, var han försvunnen,
Och Fjellman, oviss, om det ej var endast
En mystification, begynte dock
För republiken frukta, att hon än
Ej stod så säker, som han hade hoppats.
"Den nya ordning, som der införs nu,
Är lika hatad, deri har han rätt,
Af hvardera partit; och det är möjligt,
Att de förena sig, för att den kullslå,
Och låta på en gång den utifrån
Inledda minan med den inre springa.
Och, hvad blir följden? Antingen en ny
Och värre blodtid, eller återkomsten
Af allt det gamla, ej blott kung och adel,
Och presterskap, men alla mörkrets spöken,
Som midt på dagen följa åt dem än.
Så blir då allt igen, hvad det har varit;
Och Enväldet, med ena armen stödd

På Vantron, och den andra lindad om
Förderfvet, intar dessa murar åter”.

Med dyster känsla gick han genom slottet,
Och fann bakom det hvad oväntad utsigt!
Midt i Paris naturen sjelf! Hon satt der
Ej i en trädgård blott, men i en skog.
Och i dess skygd, ehuru skild den var,
Med sina stammars högd och kronors prakt,
Ifrån den villmark, som hans hembygd omgaf,
Framställde sig likväl för honom nu
Ett minne derifrån utaf den Frihet,
Som i dess lugn med honom växte upp,
Och än på skridskor lopp i kapp med honom,
Än körde renen för hans lilla snöbåt,
Än, då han uppväxt till en själfull yngling;
Stod som en hög och majestätlig skönhet
På Fjellens spets, och viste upp åt skyn.
Natur! hos dig, utropte han, är frihet.
Men kan hon trifvas i den verld, jag ser
Af konsten inträngd i den krets, der står,
Af sten uppstaplad, till en mötesplats
För alla ränker, alla brott och laster?

Det lif, hon ger, som jag mig tänkt så skönt,
Fins det väl der? Får jag det se rättnu
I hvimlet, som begyns på torg och gator,
Och följs af mödors larm och nöjens støj,
Af egennyttors och passioners strid,
Af dolda anslag och af uppenbart
Mot lag och ordning höjda upprorsröster?
Jag räds, 'att friheten, Astrea lik,
Och fäst vid hennes hand, om någon gång,
Sen gyllne tiden är förbi, hon jorden
Ännu besöker, stannar på dess berg,
I tjell, der dygden bor i himlens granskap. —
Hvad ser jag? Är det ej Astrea sjelf,
Som kommer der så blomstrande och skön?
Rättvisans vågskål bär hon på sin skuldra,
Och fredsoliven kröner hennes hand”.

Med denna tanklek muntrande sitt sinne,
Han gick mot qvinnan, som der kom från landet
Och bar i handen litet löf, och två
Ifrån ett ok på hennes axlar hängda
Och af hvarann uppvägda byttor mjölk.

”Hör”! sade han, ”jag är en fremling kär;

Säg ärligt: Finnen J på landet er
Nu, såsom frie, bättre än förut”?

”Det hörs, att du är fremling, som så frågar”,
Var hennes svar. ”Visst har det kostat blod,
Oskyldigt blod, som ropar, är jag rädd,
Ännu till himmelen om hämd. Må Gud,
Då han dem straffar, som med denna blodskuld
Den bästa sak så skändligen befläckt,
Förskona landet! Så hvar dag jag ber
Och tackar Gud, att det är bättre nu
För oss, som stilla för vårt bröd arbeta.
Nu rör jag ej om mjölken blott, och kon,
Men ock om fläcken, der hon går och betar.
Och när till kronan, eller som det nu
Bör heta, republiken, jag betalt
Min lilla skärf, så kan jag sitta trygg
Med det jag samlat i min egen hydda.
Förr måste vi ju dölja undan allt
Hvad vi förtjent, mer än till dagens nödtorft.
Ty allt det togo våra Herrar bort,
Som höllo folket blott för arbetsdjur,
Till deras tjänst och nytta endast skapta.

Nu lika rätt, som menskor, ha vi alla.
Jag är så god, som sjelfva Markisinnan:
Så hette hon förut. Nu heter hon
Medborgarinna blott som jag. Och se!
Hon, som med stor betjening satt förut
I ett palats, nu sitter på en vind
Och tar emot den mjölk, jag bär till henne,
Med egen hand, och skummar af den sjelf.
Jag ville säga, när jag kommer in
Till henne nu, så kan jag stiga fram
Så här, med händerna i sidan, stursk,
Och kalla henne du, och sätta mig
På hennes stol och låta henne stå.
Jag kan det göra om jag vill. Jag gör
Det ändå intet. Skulle jag dertill
Ha hjerta, när jag mins, hvad hon har varit,
Och hur hon redan då var god och vänlig?
Den stackars Frun! det gör mig ondt om henne.
Hvad stor förändring! Också får hon "alltid
Af mig sin mjölk för bättre pris än andra".

Förnöjd och rörd afhörde henne Fjellman,
Och med det uttryck hennes väsen bar,

Af en så huld som fri naturens dotter,
Jemförde hvad han hört om frihetspråket
Hos mångelskorna i Paris. En tår
Kom i hans ögon, då han såg på henne
Och tänkte: Gud! om Friheten en dag
Sig spegla finge öfverallt på jorden,
I menskohjertan, såsom hennes rena!
Nu såg han ock med ny förtjusning parken,
Som blef högtidligt skön, då morgonrodnan
Ibland dess skuggor bröt sitt purpursken.
Med stegrad känsla, då han äfven henne
Såg rörd betrakta hvad hon sett så ofta,
Han stod der tyst, och tyst stod äfven hon.
"Kan du mig säga", sporde han till slut,
"Hvad stället heter"? "Elyseiska fälten"
Fick han till svar och tänkte: "Det är värdt
Sitt sköna namn. Jag dricker här af Lethen,
Om ej i vatten dock i luft, en glömska
Af allt det mörka som mig tryckte nyss.
Är jag i Elyseén, så ville jag
Der helsa på Rousseau".

"Kom", sade qvinnan:
"Jag visar dig till honom"; och hon gick

Ifrån sin egen väg, och följde Fjellman
 Med det behag, som är Fransyskor eget,
 Då de få visa er en liten tjenst.

"Der ser du honom", ropte hon med glädje.
 "Der sitter han, vår vän och våra barns.
 Se, hur förnöjd han småler åt den lilla,
 Och aktar på dess första fria steg.
 Hans bild blef uppställd här, då Konungarnas
 På torgen slogos ned. Det var dock synd
 Med Henriks vackra bild, den gode Kungens.
 Jag hört om honom, att den tid, han höll
 Paris belägradt, sände han dit bröd,
 Och att han sedan såsom Konung sagt:
 Jag vill, att folket har i alla hus
 Ett höns i grytan hvarje söndagsmiddag.
 Men alla Herrar tänka icke så.
 Vår siste Kung! han var väl god, men svag;
 Och trodde falska eller dumma råd,
 Mer än sitt eget hjerta och förstånd.
 Ach! mycket ondt har skett ock genom folket;
 Och de tyranner som vi fingo sedan,
 Fast illa klädda och till fots. — O Himmel!

Du väljer dina plågoris så väl
 Ibland de låga, som ibland de höga.
 Nu hoppas vi att tiderna bli bättre.
 Gud låte människorna bättre bli”!

Hon gick; men Fjellman dröjde än en stund
 Vid bilden. ”Hvad bevis på tidens hvälfning!
 Jean Jaques i Tuileries! Men detta barn,
 Är det Emil? nej, det är Franska folket,
 Som i sin frihet stapplar, barn ännu,
 Men snart skall lära sig en säker gång
 Till sällheten och dygden, på den väg
 Som du dem visar, du vår tids profet,
 Trots allt det missbruk af din lära göres.
 Är det lingalens fel, om gossens hand
 Den vänder snedt och sneda linier gör?
 Men när sin styl han hunnit öfva opp,
 Behöfver han ej den, ej förskrift mer.
 Ditt statsfördrag, om det förgätas må,
 Der lag och öfverhet af ålder gjort
 Ett rike lyckligt, är dock ingen dikt.
 Och om vårt slägte till naturens enfald
 Ej återvänder, ej det kan, ej bör:

Så måste det naturens rätt dock hylla.
Ja, som naturen sjelf, trots hvad orkaner,
Jordbäfningar och vattenfloder härja,
Står fast vid sina lagar och sin ordning:
Så skall ock menskorätt, förnuft och sanning,
Trots allt hvad mörkrets och förtryckets magter
Förmå bland folken, segra dock till slut,
Och tidens ur, om än dess visare
Tillbaka vrids, dock aldrig går tillbaka”.

Så tröstad, gick han fram i en allée,
Der natten under skygd af täta kronor
En fristad fann ännu. Dock i dess fond
En öppen plats var ren af dagen upplyst.
Der stod en upphöjd bild, hvars hvita sken
Hans synmål blef och skyndade hans gång.
Ju närmare han kom, ju högre steg
Hans väntan, eller hvad den redan var,
Beundran; ty hvad ögonen ännu
Ej tydligt sågo af dess höga skönhet,
Det såg hans phantasi; och hvem hon var,
Det sade honom straxt en säker aning.
Blott Friheten har detta majestät,

Som lyfter upp oss, då det oss beherskar:
Utropte han, i det han nära kom,
Och nu begynte henne rätt betrakta.
Hvad öfverraskning! hvilken sällsam likhet!
”Det är Julie, så väl i anletsdrag,
Som växt och ställning. Ja, det är hon sjelf,
Hvad vink af ödet! Derför blef jag straxt
För henne upptänd. Det är Friheten,
Mitt hjerta tillhör, då det tillhör henne”.

Om likheten ej var så stor, han tänkte,
Var den dock någon, antingen en slump
Det vållat, eller, som ett rykte sagt,
Bildthuggarn sett Julie, och blifvit rörd
Af hennes ädla uppsyn och gestalt.
Af denna likhet, som nu andra gången
Framställde för hans själ i samma bild
De två, för hvilka blott han ville lefva,
Blef han så hänförd, att han knäböjd sönk
Med händren på sitt bröst vid bildens fot,
Och tillbad den som en gudomlighet:
Då dessa ord, som taltes med en djup
Af sorgen nedstämd röst, hans tjusning störde.

”Hvad gör du yngling? Hör! det var i Rom
En vän af konsten, som en bild af Venus
Förtjuste så, att han i den blef tänd
Af galen kärlek, som Pygmalion.
Dock ej, som denne, hade han den lyckan,
Att en gudomlig magt hans föremål
Böd andas och få lif. När han det slöt
Med vildt begär i sina armars band,
Och kände blott den kalla, hårda marmorn,
Föll han i raseri, och ren förut
En dåre, måste nu bli lagd i fjettrar.
Bed Gud bevara ditt förnuft, min vän,
När du lär känna Friheten, som jag.
Af hennes skönhet dårad, såsom du,
Jag sträckte ut min famn att henne fånga;
Men när jag henne till mitt hjerta slöt,
Fann jag med rysning blott en bild af sten,
Som, liflös sjelf, af ädla menskolif
Beständigt nya hekatomber kräfde”.

Stum och förlägen, Fjellman såg på mannen,
Som detta talte. Det var den med sorgdrägt,
Som ren i vagnen hans förundran väckt,

Då i hans tal låg, under sken af vantro,
En sorglig sanning”.

”Ja, en hednisk bild”!

Fortfor Remy, det var den dystres namn,

”De gamlas bilder eftergjord i skolan,

Den hade der bort stanna, att med dem

Beundras blott; men blef af tidens hvälfning

Olyckligtvis på torget ställd för folket:

Hvars blindhet gjorde sig deraf en afgud;

Och den fick prester, och de bödo offer,

Ach! menskooffer. Ibland dem sin Konung

De slagtrade, just här — der vi nu stå”.

Vid dessa ord hans anletsdrag förvredos,

Och alla lemmar genomfor en skälfning.

Men efter en minut sig lik igen,

Han återtog: ”Det arma, blinda folket

Förlåtas bör; men ve! dess ledare

Som ej betänkte, att med Statens hufvud

Föll ock dess kropp, och blef ett rof för villdjur.

Rättvisan på sig sjelf begick ett mord,

Då hon sitt helga värn till döden dömde.

Fem röster blott afgjorde denna dom,
Och en bland dem — var min”.

Då han det sagt,
Sjönk han till jorden, darrande och blek,
Och syntes lida, såsom på en sträckbänk.
Dock mer än kroppen, led hans arma själ,
Som föreställde sig på detta torg,
Ej blott de krönta hufvuden i stoftet,
Men hela Frankrike i blod och tårar.
”Vill du”, så ropte i hans själ en röst,
”Vill du ditt brott försona, förrn du dör,
Så känn, då du än lefver, samma död,
Hvartill du dömde en oskyldig man,
Din Konung, landets Far. Ej såsom denne,
Af tro och tålmod och himmelskt hopp
Lyft öfver döden; all dess bitterhet
Du måste smaka, qvald till själ och kropp”.
Och dessa dödens smärtor kände han
I sjelfva verket, då vid denna maning
Han sig begaf, liksom en fredlös hamu,
Sen dagen slocknat, eller innan den
Blef tänd, till stället, der det dyra blodet

Han hörde ropa upp till himlens thron,
 Han fick der vanligtvis ett anfall endast,
 Än kortare, än längre, sedan fri.
 Men nu hans dröjsmål, och de ord han talte,
 Förnyade hans marter. Längst och svårast
 Det sista var: dervid sin hjälp, sitt stöd
 Den gode Norrbon honom gaf förgäfves.

I detta ögonblick anlände dit
 De tvenne köpmän, som dem följt på resan,
 Och på den lidande med ömkan sågo.

"Det straff, han ger sig sjelf, den arme svär-
 marn!"

Så talte sakta han ifrån Arras,
 "De borde lida alla där och stunder,
 Som voro Ludvigs råd, och på en gång
 Hans fall beredde, och den sköna saken,
 Som väckt Europas, ej blott Frankrikes,
 Förtjusta hopp, förderfvade och spillde;
 De med ett ord, som under sken af nit
 För monarkins bestånd och kronans rätt,
 Blott ville rädda sina företräden,

Ett arf från mörkrets och förtryckets tider;
 Och sen hans svaghet till en dubbelhet,
 Så stridig med hans hjerta, de förledt,
 I farans stund sin Konung öfvergåfvo.
 För öfrigt tänker jag på Ludvigs död
 Med mindre harm, än på den skymf han led,
 Då, med Santerre i spetsen, pöbeln uppstod,
 Och först i Ständernas församlingsrum
 Inträngde sig, och deras rådslag störde,
 Och sedan kränkte Kungaborgens helgd,
 Ja, den af lagen åt hvart enskilt hus
 Beskärda freden. Detta folk, som var
 Europas mönster i belefvenhet,
 Tillät sig mot sin Konung, då han satt
 I huslig hägnad med gemål och barn,
 Hvad ej den lägste af hans undersåter
 Ohämnad skulle tålt af sina likar.
 Med svärd och stafrar, hotelser och skälsord
 De rusade in i hans boning, ja
 In i det innersta utaf hans rum;
 Och en den fräckaste ibland dem steg
 Till kungastolen fram, och tog af sig,
 Och spefull satte på det helga hufvud,

Som blifvit smordt att rikets krona bära,
 Den röda mössan, som då redan var
 En mördarskylt, ett förebud till blodbad,
 Och denna grofva, oförskämda kränkning
 Af thronens helgd och Kungahusets fred
 Var tillställd, ej af vilda Jacobiner,
 Men, skulle ni det tro? af det parti,
 Der, till den sanna frihetens försvar,
 Sig samla tycktes alla ädla dygder,
 Och alla stora gåfvor, med ett ord,
 Girond-partit".

"Det är förtal och lögn"!

Utropte Fjellman med en min, hvori
 Det spotska tviflet blandades med ängslan.
 "Jag lemnar Brissot och de Brissotiner,
 Men talarn Vergniaud, tänkarn Condorcet,
 Och andre redlige republikaner,
 Som kände att ifrån medborglig frihet,
 Medborglig dygd ej skiljs: är det väl tänkbart,
 Att de sig sänkt till sådan nedrighet"?

"Hvad del deri hvar en af dessa haft,
 Jag ej kan säga", tog den andre åter;

"Men det är afgjordt, att från det förbundet
 Hvertill de hörde, detta upplopp kom.
 All våldsamhet de hade strängt förbudits;
 Ej någon droppe blod utgjutas fick.
 Blott i förakt hos det Fransyska folket
 De ville bringa ej blott Konung Ludvig
 Och hans gemål och barn, men thronen sjelf,
 För att bereda, hvad ifrån den stund
 De sig förenat, deras afsigt var,
 En ny omhvälfning, större än den förra,
 Som Monarkin till Republik förbytte".

"Ett stygn", så vidtog han ifrån Lion,
 "Ett dödligt stygn fick Kungavärdigheten
 Den dagen ren, då Ludvig i Versailles
 Ej kunde skyddas för en flock bacchanter;
 Då allt, hvad skändligt hör till mörkrets verk,
 Utöfvades ostraffadt på det ställe,
 Der rikets Ständer kring sin Konung samlats;
 Då blod bestänkte sjelfva Kungasalen,
 Och Kungen fördes som en fånge bort.
 Det hette, att hans folk eröfrat honom,
 Och med en skönare triumph, än den,
 Då Henrik i Paris sitt intåg höll,

Emottog landets Fader i sitt sköte,
 Men hvilka prydde detta segertåg?
 En svärm af fräcka, furielika qvinnor,
 Som med en oanständig sång och dans
 Åtföljde vagnen, och med fingret viste,
 Likt häxor, då de märka ut sitt offer,
 På Drottningen, der hon vid Kungens sida
 Förkrossad satt, och såg på sina barn,
 Med ögon som sin tår tillbakahöllo.
 Och hvilka, tror ni, gingo framför vagnen
 Som härolder för Konungen, som kom,
 Så efterlängtdad till sin hufvudstad,
 Sin goda stad Paris, att der för alltid
 Ibland sitt folk förbli och bo? Ett par
 Halfnakna män, med kannibalisk uppsyn,
 Som buro hvar sitt hufvud på en pik,
 Afhuggna från den vakt vid Kungens borg,
 Som mot det druckna pack dess helgd försvarat;
 Och mellan dem en gräselig figur,
 Som höll en blodig yxa i sin hand,
 Sjelf öfverstänkt med blod, ej blott om händern,
 Och armarna, som nakna, med sin ärm
 Högt viken upp, påminte om hans handtverk,
 Men om det bleka ansigtet och skägget,

Som, svart och långt, hans vildhet ökänd gjort,
 Så fick ej stäten blott, men ändamålet,
 Föreningen emellan Kung och Folk,
 En färg, som, ryslig på en gång och löjlig,
 Åt kronan bådade förakt och fall.
 Och för allt detta ej blott Orleans
 Är rättvist skyld, som sjelf, förklädd till qvinna,
 Ibland de mördare han lagt, var gömd;
 Men äfven Mirabeau har på sitt namn
 Deraf en skamfläck. Han, som af nationen
 Hölls för dess frihets högsta ljus och stöd,
 I hemligt råd med denne niding stod.
 Men att han ville åt en sådan hand
 Det nya rikets sköna spira lemna,
 Kan jag med möda tro. Ett redskap blott
 Var Philip för hans plan mot Kungaväldet".

"Så framt han eljest hade annan plan",
 Föll han från Arras in, "än den, att främst
 Ibland Nationens ombud ses och höras,
 Med sina tankars blix och phrasers thordön,
 Lik Jupiter i Gudarnas församling:
 Och då han stigit ner från sin Olymp,
 Också på jorden likna Gudafadren,

Och bland dess döttrar roa sig som han,
 Han ägde till och med, som han, den konst,
 Att skapa sig i hvad gestalt han ville.
 Dock, när om guldregn fråga blef, se då,
 Ej Jupiter, men Danae han var”.

”Men skall man tro”, föll han från Norden in,
 ”Allt hvad till stora mäns förklening säges,
 Det är hos människor en skändlig lust,
 Att kasta smuts på det som lyser”.

”Sannt”!

Vidtog den förre, ”men om denne man,
 Så sänkt i laster som af gåfvor upphöjd,
 Är det bevist, att köpt af Orleans,
 Han tog på samma tid af hofvet sold”.

En suck af smärta göt härvid den Norrske,
 Och sade. ”En åtminstone bland dem,
 Som Franska friheten till kämpar haft,
 Står ren och hvit som snön på våra berg,
 Trots allt hvad tre partier talt och gjort,
 Att honom svärta, och ehur han rönt
 Det ödet, att, förföljd af upprorsandan,
 Ej tros af den monark, han rädda ville,

Och att, en flykting undan frihetsyran,
Bli lagd i bojor af en envåldsmagt”.

”Ni menar Lafayette. Ja, ni har rätt
En tröst för menskligheten i en tid,
Så full af fador, är hans ädla namn”.

Det sade mannen från Lion, och gick,
Följd af den andra, sen de haft den fagnad,
Att se Remy med lugn stå upp igen.

Hör”! sade denne, vänligt vänd till Norrbon.
”Mer än du tror, jag känner dig, och aktar,
Och älskar dig. Hör af min munn ett ord:
En himmelsk stjerna, ned till jorden stigen,
På afstånd syns, hvad blott ett irrbloss är.
Du följt ett sådant, och ditt fosterland,
Du dåre, öfvergett. Du söker frihet:
Jag sökte den också, uppriktigt, ärligt,
En Girondin, och offrade min Konung.
Hvad följde deruppå? Ett tyranni,
Hvaraf på ljusets sköna tidevarf
En blodfläck blef, som alldrig plånas ut.
O! när jag såg på bödelskärran föras

Vergniaud och alla dem, af hvilkas dygd,
 Republikanska dygd, jag hänförd var:
 Och eftertänkte, att det samma folk,
 Som, genom dem uppvigladt, trängt sig in
 Med väpnad hand i Ständernas församling
 Och i sin Konungs borg hans husfred kränkt,
 Nu kom vid samma tid, ett år derefter,
 I samma sal, och svängande de vapen,
 De gifvit dem, begärde deras död:
 Då öppnades min syn, då blef jag varse,
 Med ändlös ångest, deras skuld, och min.
 Då fann jag tröstlös, att vårt Kungamord
 Var icke blott mot samhället ett brott,
 Men mot Försynen, som bestämt en krets
 För menskors råd och verk, der hon i frihet
 Åt sitt förnuft och samvete dem lemnar,
 Men tål ej att de blanda sig i hennes ledning.
 Ehuru god än deras afsigt är.
 Att genom ondt frambringa godt, det är
 Den fina snara, som till menskans fall
 Af mörkrets magt är lagd från verdens början.
 Besinna, yngling! om i samma nät
 Du ej är snärd. Att lefva i ett samfund,
 Der man ej vet af andra band, än lagens,

Som man sig sjelf har gett; der man ej störs
 I någotdera af de företräden,
 Som höja menskan öfver stumma djur,
 Ej hindras mer, att tala, yttra sig
 Bland sina likar, än att tänka, forska
 Och söka sanningen hvarhelst hon fins:
 Hvem önskar icke det, och gör ej allt
 Hvad lofligt är, för att det stora mål,
 Om det ock alldrig hinnas kan, dock nalkas?
 Hvad lofligt är, märk detta ord, min vän,
 Och spörj dig sjelf, om det var lofligt gjordt,
 Då du beslöt, hvad du bekänt för mig,
 Att öfverge den ban, der tidigt ställd
 Af den Försyn, som ledde fram din ungdom,
 Du ren var nyttig för ditt land, och aktad.
 Ej blott din plats du ville öfverge,
 Men sjelfva landet, dina fäders land,
 Och alla ömma, dyra band försaka,
 Hvarmed de fäst från barndomen ditt hjerta.
 Med Fosterlandet du förlorar allt
 Hvad skönt och stort är bundet vid dess språk
 Och vid dess häfder, vid dess dyra minnen.
 Och hvarför gör du dessa stora offer?
 För att bli här en främling all din tid,

Och kallad fri medborgare, likväl
 Ej vara säker någon dag, att ej
 En Marsin — akta dig för denne bof
 Med dubbel larf — dig bringar i ett häkte,
 Der du förgätes, och förtärd beklagar,
 Att guillotinen tid förfluten är,
 Som gjorde slut åtminstone på qvalen". —

Nu höll han plötsligt upp, och med förtjusning,
 Som såge han en syn, begynte åter:
 "Hvad aning! hvad ingifvelse jag får!
 Hvad ser min ande fram i tiden ryckt?
 Der snöbetäckta berg i hafvet blicka,
 Jag ser ett manligt folk församla sig
 För att besluta om sin lag, sin ordning.
 Se! lika lugn, som fast, dess frihet står
 I skygden af den thron, en hjelte intar.
 Hvem är han? hvarifrån? — O Frankrike!
 Hvad du ej sjelst med dina grymma offer
 Och dina stolta segrar vinna kan,
 Det skaffar du ett Folk i höga Norden,
 Som oförderfvadt, blott i Fädrens minnen,
 Och Fädrens dygder har sin ära sökt. —
 Du, bland dem född, far dit och likna dem. —

Tag än ett ord, ej mitt, ej någon dödligs:
Sök Sanningen, och tro. Det är hon sjelf,
Den eviga med Kärleken förenta,
Som talar till dig. Sanningen gör fri
Den som på henne tror och henne aktar". —
Han gick, af Fjellman med en tårblick följd.

Djupt var det intryck, som af detta tal
Blef kvar hos denne. Äfven profetian,
Som midt i det förståndigt gifna rådet,
Så sällsamt kom, fast han ej trodde den,
Dock väckte i hans själ det sköna hopp,
Att han de tvenne, Fosterland och Frihet,
Emellan hvilka nu hans hjerta sléts,
En dag i samma känsla fick förena.
Emellertid förblef han i Paris
Och såg den dagen, då ännu en gång
Jacobinismen reste upp sitt hufvud.
Om bröd — ty hopen, fastän mätt hvar dag,
Lät dock inbilla sig en hungersnöd —
Om bröd de ropte, men begärde blod.
Skall jag hos honom, som med egna ögon
Nu såg hvad folket är, då det regerar,
I Tuileries mig ställa, för att se

Den ädla Ferrauds död, och se hans bödlar
 I tigeransigtet, för att dem måla?
 Nej, penseln fallit mer än en gång ren
 Ifrån min hand vid dessa grymma taflor.
 Men, när jag sjelf är vid en målning trött,
 Der jag behagens färg försaka måste,
 Och för det sanna offra upp det sköna:
 Hur härdar läsarn ut? — och läsarinna?
 En tidsbild endast, icke en romans,
 Jag lofvat lemna: hvarför ock min vers,
 Ej dansande med steg, som sirligt höjda,
 Hvaran besvara, tågar blott i takt.
 Men om Julie, hvars vän för henne dödde,
 Rört några hjertan, och dem håller kvar,
 Med hopp att henne se framträda åter:
 Så skall min Sångmö, om hon så bör kallas,
 Ej Talmö hellre, nu ej dröja mer
 Att på den scen ur tiden, som hon framställt
 I all dess skräckfullhet, de två, som den,
 Ett par gazeller i en öken likt,
 Förmildra skulle, bringa fram i handling.

Clement blef död. Julie var fri och njöt
 I Armands hus med dubbel glädje åter,

Hvad hon försakat för en ädel pligt.
 Dock kände hon, ehuru lycklig der,
 En saknad som hon dolde, jemte den,
 Som hon bekände, af sin far i Danmark.
 Hon mindes nu det anbud, Fjellman gjort
 Att henne dit ledsaga i hans famn,
 Och skref derom till honom i Paris.
 Han kom ej, svarte ej; ty hennes bref
 Ej nådde honom, der han fängslad satt.
 Marsin sin dubbla rol ej bättre spelt,
 Än, att då nu den sista hekatomben
 Åt Terrorismens gräseliga afgud
 Dess egne prester blefvo, föll ock han.
 Ibland hans papper fanns ett ord om Fjellman,
 Som honom misstänkt gjorde, för att sänd
 Från Republikens fiender derute,
 Med dem i landet stå i hemligt råd.
 Han snart förlorad varit, om Remy,
 Af dem som dömde nära känd och aktad,
 Ej afböjt faran och bevist hans oskuld.
 Hans vittnesbörd om Norrskens tankesätt
 Och entusiasm för Franska Republiken,
 Ej mindre, än hans eget ädla sätt
 Att yttra sig och vara, ingaf dem

En sådan aktning, att de honom bödo
 I Republikens tjenst en lämplig plats,
 Ett säkert trappsteg upp till lyckans tempel.

När han ur häktet gick, och andades
 Den rena luften under öppna himmeln
 Och på den vida jorden sina steg,
 Som sina ögon, vände hvart han ville:
 Med hvad förtjusning kände han sig fri!

"O! frihet"! ropte han, "med dig är ljus,
 Med dig är lif, med dig är kraft och helsa!
 Förutan dig, o! hvem fördrog att lefva? —
 Dock — denna frihet ägde jag ju ren
 I Norrges bygd, i Danmarks hufvudstad,
 Der lika tryggad, ja, långt mer än här".

I det han detta tänkte, gick han fram
 Åt Ludvigs torg till frihetsstoden der.
 "Ach"! ropte han. "Du som här står så skön,
 Så i ditt höga lugn tillbedjansvärd,
 Hvad furie du blir, då trumman larmar,
 Stormklockan ringer, och ett upprördt folk
 Till vapen griper, och med rusig fräckhet
 De helga säten, hvarifrån all lag,

All ordning utgår, skriande, bestormar.
Dock det är icke du, det är en larf,
En gräslig, infernalisk larf af dig,
Som deras blinda raseri uppëggjar.
Men nu för alltid anarkien är krossad:
Det sista hufvudet af hydran föll.
Nu först de långa, grymma födslosmärter
Du öfverstått, o! Frankrike; nu först
Din frihet födes. O! bedrag ej mera
Europas väntan, du dess föresyn!
Se der, att styrka min förhoppning, kommer
Astrea åter, lika glad som sist,
Och gladare ännu.

På afstånd redan
Den goda qvinnan yttrade sin glädje
Vid Norrbons åsyn, som hon ej förgätit.
Ty lik en tafla af en liflig sanning,
Vid hvilken alla stanna, och se der!
Utropa glade, och den länge minnas,
Han intog alla, lägre såsom högre.
Enthusiastens eld ur mörka ögon
Med godhetens behag på munn och kinder

Förente sig att ge hans rena drag
 Och friska fägring mer än vanligt uttryck.
 Hon hade sett, att han vid bilden dröjde,
 Och fäste därför, när hon nära kom,
 Sin blick på den, och ropte med förundran:
 "Hvad den är lik en ung Medborgarinna,
 Som hos min goda Markisinna här
 Jag såg i morse, då jag bar dit mjölk".

"Hvad säger du"? föll Fjellman häftigt in.
 "Hvar är hon? Hvarifrån? Hvad heter hon"?

"Tre frågor på en gång! Det är för mycket",
 Tog hon igen. Låt se! den första var:
 "Hvar är hon"? Bortom bron vid nästa gata,
 Der fins hon i ett vindsrum. "Hvarifrån"?
 Ifrån Cambray. "Hvad heter hon"? Julie.
 Men hennes slägtnamn vet jag ej. Jag tror,
 Att hon är systerbarn till Markisinnan".

Hon följde honom icke blott till huset,
 Men fyra trappor upp till rätta dörrn,
 Och sade: klappa der! och sprang sin väg
 Från den ecu, han henne bjöd förgäfves.

Framför den förlåt, bakom hvilken gömd
 Den Ryske presten står, som snart slår upp
 En halfdörrens flyglar, och med sträckta händer
 Välsignar folket, och med rök begjuter,
 Ej dettas väntan mera uppspänd är,
 Än Fjellmans vid den dörr, hvarpå hans hand
 Med sakta klappning bäfvar, under det
 Hans hjerta klappar starkare törhända.
 Den öppnas, och han möter — ej Julie,
 Dock en bekant. Det var den samma Frun,
 Han sett i vagnen följa från Peronne,
 Och vid en saga liknat, som med skräck,
 Och dock så gerna, är af barnen hörd.
 Så af den grymma tid hon öfverlevvat,
 Hon bar en stämpel i de ännu vackra,
 Ehur i förtid vissna anletsdrag.
 Midt i sin fasa för de djefvulsdater,
 Som hon förtäljde af Cambrays tyrann,
 Han såg med rörelse på hennes rena,
 Och milda, tåligt undergifna uppsyn,
 Der himmelsk tröst gaf lidandet behag,
 Och kände sig försont igen med lifvet,
 Och menskligheten och det Franska folket.

Att henne återse i Markisinnan,
 Nu en behaglig öfverraskning var.
 Men när Julie med en förtrolig glädje
 Till honom sprang, som till en säker vän,
 I hvars beskydd hon ville lemna sig,
 Till dess hon komme i sin faders hägnad:
 Hur rörd han blef! och tänkte på den stund
 Då första gången som en landtlig tärna
 Hon honom tjuste. Äfven nu hans kärlek
 En landtmö blott i henne ville se;
 Och han var när att flickan i sin famn
 Förtroligt sluta. Sansande sig dock
 Han mot sitt hjerta slöt de lyfta händer;
 Och nu en annan stämning fick hans känsla.
 Då hon tillbaka drog sig, och i all
 Sin höga skönhet, allvarsam, der stod,
 Lik frihetsbilden: kunde han med plats
 Förhindra sig att falla ner och tillbe.

”Kom hit, Remy! och se, jag dyrkar ej
 En diktad afgud på ett blodadt torg,
 En bild af sten som intet hjerta äger.
 Nej — i en menskligt lefvande gestalt
 Den sanna Friheten, från himlen kommen,

Ej att beskådas och besjungas blott,
 Men att bland menskor bo, och dem förbättra,
 Jag här min hyllning ger. Så skall hon nu
 Bland det Fransyska folk sig uppenbara,
 Och det skall känna sig af henne så
 Upplyft, förädladt, lyckliggjordt, som jag
 I denna stund af hennes sköna afbild.
 Och därför tackar jag, Astrea, dig,
 Som fört mig hit. Till frihet för blott dygd".

Så talte han för sig, då han var ner
 I trappan stigen; ty ett plötsligt afsked
 Han hade tagit, då Julie, som såg
 Hans skakning, sporde, om han mädde illa.
 Glad att få låna denna förevändning,
 Gick han, och göt derute ur sitt bröst
 Sin känslas fullhet ut. — En annan dag
 Då han till henne kom, han syntes brydd
 För sin berusning sist. Den hade ock
 Med sina begge skiften af en först
 Förtrolig, sen högtidlig känsla, ej
 Undfallit henne, och det väckte ren
 En strid om honom mellan hennes tankar.
 Uppriktig som hon var, hon det bekände,

Nu då hon lugn och lik sig honom fann;
 Och han bekände, lika oförställdt,
 Hur han förtjust af Frihetens idé,
 För den ett uttryck, en gestalt, en urbild
 I hennes skönhet funnit. Innan jag,
 Fullföljde han, i stöden här på torget
 Förvånad såg er bild, jag hade redan,
 Ej i mitt album blott, men i mitt hjerta,
 Afbildat Friheten med edra drag,
 I tvenne teckningar: först som en landtmö,
 Som i sin oskuld lemnad åt sig sjelf,
 Af intet tvång och ingen fruktan vet,
 En nymph i ledighet och lätt behag;
 Sen som en hög allvarlig tempelbild
 Med en Gudinnas lugna majestät.
 Jag borde gjort ännu en tredje teckning,
 Som visat Friheten i öfvergång
 Ifrån naturens oskuld till den högd
 Af upplyst och förädlad mensklighet,
 Dit hon i trots af mörkrets magter sträfvar;
 Som visat henne, med ett ord, i strid,
 Med uppsyn af en själ, som ren och stark
 Umbära kan och tåla och försaka,
 Men äfven segra med det hjeltemod,

Hvarmed den frie rår på sjelfva ödet,
 En själ som er. Men blott de två jag tecknat;
 Och när med hjertat fullt af deras skönhet
 Jag i er åsyn kom, och först den ena,
 Och sen den andra, lefva såg i er:
 Hvad under då, att jag ur fattning bragtes”?

På hans förklaring, som det var törhända
 I dubbel mening, svarte hon med skämt,
 Och sade honom, rörande sin likhet
 Med bildstoden på torget: att den konstnär,
 Som format den, gjort en figur af henne
 På hennes Fars begäran, som ej då
 Sig föreställde, att på Ludvigs torg
 Den skulle stå en dag i Ludvigs ställe.

Snart kom i fråga resan, som åt Danmark
 Hon ärnat till sin Far: hvarom hon nu
 Begärde Fjellmans råd så väl som Tantens.
 ”Om den blir af, är för min arma kärlek
 Allt hopp förloradt, tänkte han och teg.
 Här henne jemlik, kan om hennes hand
 Jag be; och hon, om hon mig älskar blott,

Kan ge den som en fri Medborgarinna.
 Der är hon Grefvedotter, Utan hopp
 Om Fadrens bifall, vore jag en dåre,
 Om ej en niding, att begära hennes".
 Förlägen sökte han ett ord till svar,
 Då till hans tröst den goda Markisinnan
 Gaf först sitt yttrande, och föreställde
 Ej blott det äfventyrliga i färden,
 Men allt det rysliga hon hört om Norden:
 Som hon beskref likt Lappland öfver allt,
 Der man ej annat ser än berg och hed,
 Och snö och mossa och ett rysligt norrsken,
 I drifvor vadar öfver knät om vintren,
 Om sommarn i moras, och äts af mygg,
 När man ej äts af vargar eller björnar,
 Och äter sjelf blott is (hon tänkte väl
 På frusen renmjölk) och i nästen bor,
 Dit män och qvinnor, då det yr derute,
 I rök och smuts kring spiseln sammankrypa.

"Alldeles så är det väl ej i Danmark",
 Utlät sig Fjellman leende, och såg
 Uppå sitt ur och tog sin hatt och gick.

Åt Elyseiska fälten ända in
 I djupa skogen ställde han sin väg
 Och stridde med sig sjelf, och talte så:
 "Att här som fri Medborgare få lefva,
 Förenad med Julie, hvad högd af sällhet!
 Och detta hopp, som tändes i min själ
 Vid hennes första åsyn, kan det ej
 Uppfyllas nu? Hon har min kärlek märkt,
 Och är för den ej känslolös kanhända.
 En plats i republiken står mig öppen,
 Och det just nu, då der med vapnens ära
 En inre ordnings lugn förenas skall.
 Om jag det yppar, i den stund, mitt hjerta
 Till hennes vågar fly: månn hon deri
 Ej ser, som jag, en skickelse af himmeln,
 Som gynnande vår kärlek vill oss fästa
 Vid Frankrike och vid hvarann? — Men hvad?
 En skickelse, som drar från rätt och pligt!
 Är den från himlen, af den hand der styr?
 Nej, heliga, i ljuset dolda Väsen!
 Om du ock låter snaror för oss ställas
 För att oss pröfva, ger du oss dervid
 Med ditt på molnen öfver tidens hjul
 Nedsträckta finger samma varning dock.

Som med din röst i djupet af vårt hjerta;
 Och till det samma mål, som i ditt ord
 Och vårt förnuft du visar oss, du vill
 Med våra ödens hvälfningar oss leda.
 O blygd! En fars förtroende jag så
 Missbruka skulle, och hans dotter rövva,
 Då hon från döden frälst till honom flyr,
 Att i hans landsflykt bli hans ålders stöd!
 Mer lömsk än den tyrann, som henne dömde,
 Mer än hans bödlar grym, jag vore då.
 Men för jag henne i sin faders famn:
 Så fullgör jag ej blott en pligt, ett bud,
 Som i sin lag en Ewig Kärlek skrifvit,
 Men hvad en Huld Försyn förunnar mig,
 Att som ett medel i dess hand få verka.
 Gud! därför låt du mig i Christiansborg
 Först fadren möta, sedan dottren här,
 Att jag dem skulle efter all sin smärta
 Förskaffa denna fröjd af sin förening:
 Ej jag likväl, men du, som sänder mig,
 Lof ske din nåd! att deras glädje dela".

Med denna seger öfver sig han gick,
 Och med sitt råd och med förnyadt löfte,

Att hennes ledsven bli, tillstyrkte resan.
Dervid förteg han, hvilken utsigt lyckan
I Frankrike, i hennes fosterland,
För honom öppnat, som förlorad gick,
Om han ej straxt, i dessa dar, den bana
Som honom bjöds, i landet fäst, beträdde.
Hvad han för henne offrade, han dolde,
Att hennes hjerta skona för en strid,
Hvarvid hans eget kanske i en ny
Och större kamp måst känna nya sår.
Dock stridde hon, och vann en dylik seger,
Som den han vunnit. Såsom han, hon fann,
Att endast här de kunde bli förenta.
I samma stund, som hon beslöt att fara,
Beslöt hon ock sin kärlek offra upp.
Så bars af hennes dotterliga huldhet
Det andra offret större, än det förra.
Af hennes köns grannlagenhet ett hinder
För resan ställde Markisinnan fram.
Deröfver upphöjd kände sig den stolta,
Och tänkte: "Ja, jag gör den långa färden,
Ej med en yngling blott, men med en älskad,
Som jag försakar dock. Jag känner mig

Ha mod och kraft dertill, och låter verlden
Derom få dömma som den vill och kan.

Ren vagnen stod tillreds, och af Julie
I fönstret väntad, hennes reskamrat
Ännu en gång vid Frihetsstoden dröjde,
Och tog af den, ej utan tårar, afsked:
Ett evigt afsked; ty de ord Remy
Lagt på hans hjerta, tagit rot derinne;
Och han beslöt, att då han nu Julie
Till Danmark följde, stanna der för alltid
I fosterlandets tjenst, änskönt dervid
Han måste hylla ett förhatligt enväld.
"Jag känner dock", utropte han med fröjd,
"Då jag försakar för min pligt, hvad mest
Mitt hjerta åtrår, inom mig en frihet,
Som ingen enväldsmagt på jordens krets,
Ej sjelfva Allmagten kan mig beröfva.
Med den åtminstone jag kommer hem,
Och vill mig trösta, tills ock utom mig
Jag ser den frihet, som af lag bestämd
Gör staten lik den vises lugna hjerta,
Som känner sig dess mera fritt, ju mer

Det lyder villigt sin regent förnuftet,
Som är blott lagens tolk, är ett med den”.

Det unga paret reste till Calais,
Steg på ett skepp, och lyckligt kom till Hamburg,
Och snart i Danmarks lugna rike var.
”Är detta Norden”? ropade Julie,
”Här är så skönt, så blomstrande, så rikt
På glans och doft, (det var en Juni dag)
Och näktergalen stämmer här sin sång,
Med samma känsla, som på Seinens stränder”.

Ren öfver Seland rullar deras vagn;
Och se, rätt nu med sina gröna vallar,
Och höga spiror, glänsande i skyn,
Står Köpenhamn i deras glada åsyn.
Glad blott ett ögonblick, af hvilken skräck,
Af hvilken ångest den blef följd. — ”O Gud!
Det är ej moln der hvälfva sig så tjocka,
Ej qvällens purpur som der flammar så”!

Förrän de hunno fram, steg natten ner,
Och hon, som höljer utsigter och scener,

Nu viste staden i en ryslig prakt.
Eldtöcknen öfver den allt mer och mer,
Sig vidgat ut, och öfver vallens krans
Af mörka bokar, röda lågor fladdra,
Som blodbestänkta fanor i en storm;
Och högre upp i nattligt blåa skyn
Ett sken sig sprider, som de bleka stjernor
Med häpnad se, då det ej månens är.
Ja, himmelen förundrar sig att nu
Af jorden få sin dag, sin morgonrodnad.

Längs hela vägen, der de foro fram,
Dem mötte vagnar, lastade med barn
Och bergadt gods, och skaror, mest af qvinnor,
Som under gråt och klagan händern vredo.

"Kanske min Far är lika husvill redan,
Och ingen tillflykt har och ingen tröst,
Och söks af oss förgäfves, hittas ej
Ut af sitt barn i denna grymma natt!
Hvad gruflig stund för det så kära mötet!"
Så hos Julie till slut vid stadens port,
Der de för trängseln stanna måst, den oro,
Hon länge hållit tyst, bröt ut. "O Gud!

Tillade hon och sprang ur vagnen ner.
"Om han är sjuk? är bränd? O kom, min vän".
I samma ögonblick var Fjellman gången,
Att spörja i hvad trakt sig elden höll,
Och med den tröst, att det är långt ifrån
Den nejd, der Grefven bor, han återkommer,
Och henne ger sin arm, — för första gången,
Ty blott sin hand han henne räckt förut.
"Om jag för alltid, såsom hennes stöd,
Fick följa henne"! så ett ögonblick
Han tänkte tjust. Dock sjelf deröfver häpen,
Att i en sådan natt, en sådan tanke,
I allt det grymma och förskräckliga,
Som skakade hans själ, sig blanda kunde,
Han släppte hennes arm, och sprang att se,
Hvad torg der var som han ej sett förut.
De hade hittills gått emellan hus
Som blott ett återsken af elden gäfvo.
Men nu de sågo, hvad den redan härjat.
Det var ej torg, det var ett stort kvarter
Af präktigt byggda hus i rök förgångna.

Se här ett annat lika fort försvinner:
Dess ena sida är en askhög redan,

Och på den andra eldens tungor stå
 Ur alla fönster, som ur ugnar ut.
 Hör! hvilken skräll! Der ramlade en mur
 Och qväfde lågan. Snart likväl igen
 Hon med förnyadt raseri står fram,
 Angriper nästa hus, och öfver gatan
 På gula vingar som en drake far.

De gingo längre fram, der tvenne eldar,
 Af hvirfvelvindar förde, hade tändt
 En af de vackraste och största gator
 I hvar sin ända, och nu nalkades
 Hvaran med täflan. Hellvetet ej mer
 Förskräckligt tänkes som en tummelplats
 För lågor, glupska såsom villdjur, snabba
 Och illskefulla, såsom onde andar.

"Se der"! så röster yttra sig i hopen,
 "Se der palatset, som i går ännu
 För hela staden viste genom fönstren
 Den högtid, som der dag af natten gjorde.
 Med sina lampor, sina mareschaller,
 Ej då likväl det lyste som i natt.

För sista gången i kanalens spegel
 Sin höga skönhet det betraktar nu". —
 "Ach! sjelfva vattnet lånar eldens färg,
 Och af förödelsen fördubblar fasan". —
 "Der borta! se, hur lågorna, än blå,
 Än violetta, än som brådden gröna,
 Ta färg utaf de varor, som de sluka.
 Och här, hvad flingor följa upp med röken
 Af papperssot! Är det af bankosedlar
 Ett förråd, eller böcker, manuskript,
 Som flyga opp i skyn, med en miljon
 Riksdaler, eller en miljon ideer"? —
 "Hvad granna möbler ur de fönstren regna! —
 Men gumman här har bergat i sin famn
 Allt hvad hon äger och gör med, — sin spinnrock".
 "Har du förlorat ditt förstånd, du gamle?
 En gafvel blott utaf ditt hus står qvar,
 Och du betraktar den med sådan glädje!
 Jag ser en våghals hänger der på muren,
 Af dina ögon följd! Är det en skatt
 Som han ur väggen bryter ut åt dig?
 Men muren svigtar! — Ve! din girighet,
 Om han förkrossas. — Han är redan här,
 Och skatten i din hand. Nu ramlar gafveln".

På dessa taflor gaf Julie ej akt.

Blott jemmern rundt om sig hon såg, och led

Med de olyckliga, hon mötte, led

Kan hända mer än många bland dem sjelfva,

Af skräck och fasa känslolösa vordna.

Men han, som henne följer, mindre ser

På dem som lida, än på dem som handla

Och fast hon skyndar på hans gång med sin

Han stannar tidt, och hjälper än ur trängseln

En bergad börda, än en stege upp

På muren, än ett embar ur kanalen.

Der fattar han en slang, och vänder den

I bättre rigtning. Här det råd han ger

Att rifva ner det gamla korsverksrucket.

”Men ach! så litet i det hela vinns”,

Anmärker han, och mins Fru Armands ord.

”Just så förhöll det sig, då tidens Genius

Sin fackla höjde, för att med ett språng

Till frihet och förädling folken föra,

Och ur dess ljus olyckligtvis en gnista

I stormen tände an det Franska folkets

Eldfängda sinne. Icke mer, än här

Mot det i uppror bragta elementet

Uträttas kan med allt det slamrandet

Af vattenkärror, gnisslandet af pumpar
Och fräsandet ur sprutor, som med skrik
Och svordomar ett gräsligt sam ljud gör,
Blef der den farligare branden släckt
Med satsers klyfning och med frasers rundning”.

Julie derpå gaf blott en suck till svar.
Men då de vändt sin väg ur eldens åsyn,
Och kommo i en mörk och stilla trakt:
”Ach”! sade hon, ”jag trodde ej att nånsin
Jag skulle finna det behag i mörkret,
Som jag nu finner”.

”Himmelen bevare”!
Utropte hennes vän, ”att efter allt,
Hvad Frankrike, och som det tycks Europa,
Står ut af tidens vådeld, ej för mörkret
Ett sådant välbehag får öfverhand”. —
Mer om sin Fars belägenhet bekymrad,
Än om Europas öde, med det hopp
Att honom snart i tryggad boning oskadd
Omfamna få”: hon teg och nästan sprang.

Nu vikne om ett hörn, de häpne stanna,
 "Hvad eldkolonn, hvad obelisk af flammor
 Der står i fonden af den långa gatan,
 Och lyser upp de mörka husens fönster!
 Den eldstod, Israel i öknen ledde,
 Ej mellan jord och himmel stod mer skön.
 Men blott ett ögonblick förtjuste dem
 Den höga synen. Innan de besinnat,
 Hvad den betydde, var den ren försvunnen;
 Och i dess ställe steg en molnstad opp
 Af rök och aska. Nicolai torn,
 Det var som brann och föll, och i sitt fall
 Som när de mäktige och höge falla,
 Drog hela neyden i förderf med sig.
 Men stormen, som en brand i tornet fört,
 Bar flera bränder, dit dem ingen väntat.
 Så tändes ock det hus, der St. Julien
 Afsides bodde, som en enslig fremling;
 Ej obemärkt likväl; ty allas blick
 På torg och gator med förundran följde
 Hans Forn-Fransyska drägt och egna skick,
 Som lätthet och behag och värdighet
 Med en kruserlig artighet förente.
 Och alla talte om den Franska Grefven,

Fast han med ingen umgicks. Klädd hvar dag
 Som ginge han till hofs, han dock ej gjorde,
 Ej tog emot, besök och ingen bjudning”.

Der stod i skuggan af en lönn, en bänk,
 Vålvilligt ställd vid gatan af en husvärd,
 För trötta gamla och för någon mor,
 Hvars barn ej längre hennes steg kan följa.

”Sitt hår och hvila, medan jag går fram
 Och ser, hvad gränd, som för till Grefvens boning”.
 Så Fjellman sade, att sin oro dölja,
 Då han såg röken derifrån, och gick.

”Men, hvarför springer detta folk så blekt,
 Och viker af vid samma hörn som han?”
 Så brast hon ut, sen hon en stund der suttit,
 Och stod med häfvan upp, och flög till hörnet,
 Och såg ett antändt hus. Den grymma aning,
 Att det var der, som hennes Fader bodde,
 Slog henne straxt; men slog ej ner det mod,
 Naturen henne gett och dygden stärkte.

Då hon bland hopen trängt sig fram till stället,
 Ser hon sin vän, som röd och svettig nyss
 Hört upp med fåfängt arbete att släcka,
 Vid en betjent, som bergat ett porträtt.

Midt i sin oro han besåg det rörd;
Ty det var likt Julie. "Det är min mor"
Utroppte hon, som kom. "Men ach! min far
Hvar är han? Säg. — Är han ej frälst? o himmel! —
Han måste vara det, då denna bild
Har kunnat räddas. Han är sjuk törhända,
Hvart är han buren? För mig till hans bädd".

"Han har gått ut, att se på tornets brand,
Ej väntande besök af elden här".
Berättar hans betjent. "Gif er tillfreds!
Hvad tröst för honom nu, att i sin famn
Sin dotter, som han trodde död, få sluta".
Knappt hade Fjellman talat dessa ord,
Då vid ett ögonkast åt Grefvens rum,
Der flammor fyllde ren det ena fönstret,
Han i det andra honom varse blef.
Han smög sig från Julie, och in i huset,
Och uppför trappan, der af lågan mött.
Dock flög han genom den, och kom till Grefven,
Och grep hans hand att föra honom ned;
Men trappan föll, och stående i dörren,
Han ser dit ner, som i Vesuvii svalg.
Nu blott ett språng ur fönstret kan dem rädda.

Han drar dit St. Julien, och mäter fallet
 Med häpna ögon. "Ach! den ålderstegne,
 Hur kan han våga ned? Det blir hans död".
 Så ropte folket dit från gatan upp.
 Julie, som sökte i den trängda hopen
 Med dödlig oro sin försvunna vän,
 Det ropet hör, och lyfter, äfven hon,
 Dit upp sin blick, och ser de tvenne der,
 Af röken höljda och af lågan snart.
 Blott Fjellman kände hon igen; men ach!
 Kan hon väl tvifla hvem den andra är?
 Om de förgås, hvad blir den armas öde?
 En fremling här af ingen dödlig känd,
 Hvar finner hon en dörr, och hvar en hand,
 Ett öra blott, som ej för henne slutes?
 Dock derpå tänker ej en själ, som hennes,
 Ej om sig sjelf bekymrad, blott om dem,
 Som hon der uppe ser i dödsnöd stå.
 "Fins ingen stege, ingen ställning här?"
 Ach! nej: hon ser der blott ett marmorblock,
 I fyrkant hugget, ligga under fönstret.
 Ej rådlös, tar hon fram en louisdor,
 Och väljer ut två långa starka karlar,
 Som, när de guldet se, straxt lyda henne.

Sen hon dem ställt på blocket vid hvarann,
 Hon deras stora händer breder ut,
 Och sammanradar dem som till ett bräde,
 Och med ett språng först derpå, sedan högre,
 Står, som en bild af Italienarn bärs,
 På breda skuldran af den ena karlen.

Lång i sin växt, hon fönstret nära når;
 Och stark, fast spenslig, är den sunnda kropp,
 Naturen henne skänkt; och hos Clement
 Den stärkts af arbete och tarflig föda.
 Och viljans allvar, hvad förmår det ej?
 Och kärleken, hvad gör den ej för under?
 Så, med ett ord, hvad hon sig trodde om,
 Hon äfven förde ut. I orörd ställning
 Hon tog emot sin far, som nästan sanslös
 Af rök och skräck och ångest, ner ur fönstret
 Af Fjellman sänktes. I det samma sprang
 Han sjelf på axeln af den andra karlen,
 Och jemte henne i den gamle höll.
 Dock släppte dottren ej ifrån sin famn
 Den kära bördan, utan sönk med den,
 Stödd af de två, emellan dem till marken.

Ur trängseln buren, låg han i en dvala,
 Med hufvudet på hennes knä. Till slut,

Då han sig hemtat, kände han sin hand
 Värmd af en kyss, som var af tårar sköljd.
 Han lyfte upp sitt hufvud, såg med tyst
 Förundran på Julie, som höll ännu
 Hans hand, och tryckte den emot sitt hjerta.
 "Gud! min Julie! min dotter"! med det ropet,
 Han henne slöt i Faderliga armar,
 Men fruktade ännu, att han blott drömde,
 Tills Fjellman kom och honom i en vagn,
 Upplyste jemte dottern, och dem förde
 I säker tillflykt till en annan trakt.
 Nu af Julie förnam han, tacksamt rörd,
 Hvad först för henne, sen för hennes Far,
 Den ädle Norrsken gjort; och han beskref,
 Med hvilken rådighet, hvad hjeltomod
 Hon frälst dem båda från en nära död.

Midt i sin glädje och det pris, han gaf
 Dem hvardera, och främst den Högre hand,
 Som fört dem till hans räddning, blef han blek
 Af plötslig häpnad, och med oro sporde,
 Om ingen sett ett litet skrin af perlmo,
 Prydt med hans vapen och med guld beslaget.
 Blott för dess bergning hade han gått upp

I sina rum då huset redan brann.
 Der, i juveler och ett blad, hvarmed
 Ur Hamburgs bank han lyfte guld och silfver,
 All hans förmögenhet var innesluten.
 Han hade bergat det, och gömt i barmen,
 Då han vid fönstret stod. Nu fans det ej,
 Förgäfves sökt, förgäfves efterspordt.

Den bittra sorgen, att ej endast sjelf
 I lifvets afton känna brist och nöd,
 Men ock sin dotter se försänkt i armod,
 Förente sitt förgift med den förkylning,
 Som han, ur elden förd, af vädret fått.
 Så sönk han ned uti en dödlig sjukdom.

En dag för dottren göt han ut sin smärta,
 Att henne lemna utan värn och stöd,
 En fremling ej blott här, men hvart hon kom.
 "Af dina Fäder", sade han till slut,
 "Du ärfver intet, utom deras namn,
 Som nu för dig en börda endast blir.
 Gud! hvilken tid! hvad skiften! hvilka öden!
 En St. Julien går utan tak och bröd!"

”Ej någotdera, — o! var lugn min Far! —
Skall fattas mig”, var svaret af den hulda.
”Jag har två händer, som arbeta lärt;
Och att jag kan mitt modersmål, det blott
En egendom för mig i Norden är.
Att mina Fäder för det namn, de burit
Med fyra seklers glans, ej blygas må,
Jag tar ett annat”. Hennes kind härvid
Fick färgen af en sky, som blek och skir
Sitt matta återsken af dagens rodnad
Förbyter plötsligt i en högröd purpur;
Ty i det samma mötte hennes ögon
Af hennes vän en blick, som tycktes säga:
”O! tag med mitt beskydd mitt namn också”!

Ej obemärkt af Grefven blef den blicken,
Fast han ej rätt förstod den. Att en man,
Ur hopen kommen, kunde för hans dotter
Ha någon annan känsla, annan tanke,
Än den att tjena henne, som en vän:
Det föll hans högmod aldrig in att frukta,
Välvilja blott han i hans ögon läste,
Och fattade hans hand, och sade rörd:
”Min vän, min ende vän, i detta land

Der jag har lefvat, som en flykting egnar,
 Blott med mig sjelf, och för den nya tiden
 Ett offer vorden, ställt mig ur dess väg.
 Hvar är monarken mer monark, och hvar
 Är folkets frihet större, än i Danmark?
 Så tänkte jag och tog, af grundsatts blott,
 Min tillflykt hit, i trots af Nordens vinter.
 Långt mindre dock jag lidit af dess stränghet,
 Än af den smitta, äfven här är spord
 Af tidens anda. Kanske är dess språk
 Ej någonstädes, hit om Rhenens strand,
 I tal och skrift, med större djerfhet fördt.
 Också det skälet mig för all bekantskap
 På afstånd höll. Dock förde mig ett öde,
 Som jag nu mer bör kalla en försyn,
 I färd med er, den störste utbasunarn,
 Här fanns, törhända, af den nya läran.
 Att ni det var, och därför gick i landsflykt,
 Förnam jag häpen, sen ni redan rest.
 Bekymrad om det kort, ni fick af mig,
 Skref jag en varning till Cambray. Dock har,
 Jag vet det af Julie, ej Armand fått
 Det brefvet mer, än andra af min hand.
 Också af honom ingen rad mig hunnit.

Se der af Franska Friheten ett prof.
 Det styrkte mig i tanken, att mitt barn,
 Som ryktet sagt, var bland dess många offer,
 Jag hade glömt ert namn och er person,
 Då himlen sände er till mig i elden,
 Som engeln till de tre i Babels ugn,
 Sen har jag mycket tänkt uppå de möten,
 Som oss förenat på så märklig tid.
 Och märkligt rum. Det första, som ni mins,
 Var i ruinen af en Konglig borg,
 Det andra vid en hufvudstads förstöring,
 Der hela samlället sitt hjerta har.
 Påminner icke det om Frankrikes
 Två Revolutioner? Två de voro:
 Den ena thronen stötte från sin grund,
 Och Kungamagten till en skugga gjorde;
 Den andra löste hela riket opp;
 Och af den ena en nödvändig följd
 Den andra var. Nu är det väl ej så
 Med stadens brand, som här på slottets följde
 Men vi betrakte dem som bilder blott,
 Om i det öde, dock ifrån sin grund
 Ej fallna Christiansborg, vi se en spegel
 Af den Fransyska Monarkien, der nu,

Sen Dauphins död, den adertonde Ludvig
 Regerar efter rätt, och inför Gud,
 Fast han ej erkänns af ett trolöst folk:
 Så se vi deremot af republiken
 En bild i denna jämmerfulla stad,
 Der utan återhåll på tredje dygnet
 Förödelsen går fram, och ingen gräns
 Kan ses för den, då, ej vid marken bunden,
 På stormens vingar elden far, och än
 Åt öster kastar sig och än åt vester.
 Så icke heller ser jag någon gräns
 I Frankrike för det förderf der rasar,
 Och rest af otron upp mot himlen sjelf,
 Dess thron vill störta jemte dem på jorden.
 Se solen der, hur hemsk med blodig uppsyn
 Hon står i röken och på branden ser.
 Så ser den Högste, o! mitt fosterland!
 På din förstöring och dess upphof ned".

Med hämdren lyfta upp och sammanslagna,
 Han teg och sönk tillbaka i sin bädd.
 Han tycktes bedja och hans blick blef lugn.
 Sen tog han åter Fjellmans hand, och sade:
 "Ert tänkesätt om styrelsen af stater

Jag ej vill forska; kanske ser ni nu
 Med andra ögon Franska republiken.
 I alla fall erkänner ni med mig,
 Att verlden styrs af en Monark derofvan,
 Och jag välsignar hans Försyn, som er,
 Hur frihetssjuk ni varit eller är,
 Fört till min hjälp. En varning äfven mig
 Mot ofördragsamhet hans vishet ger,
 Då jag ej endast för mitt frälsta lif
 Har er att tacka, men på er allena
 Förtröstar för mitt barn. Ja, blott af er
 Jag hoppas bistånd åt den Faderlösa".

Af Fjellmans svar, som både från hans ögon
 Och från hans läppar kom, och i hvars värma
 Julie fann mer än menskokärlek blott,
 Den gamle lugnad blef, och tycktes slumra,
 Nu dottren gick på tå ifrån hans säng,
 Mött af den hand som henne stöda lofvat;
 Och begge satte sig och talte sakta,
 Och fråga blef om hennes tillflyktsort.
 "Jag vet ett ställe", sade han, och rörd
 På henne såg med fruktan och med hopp.
 "Men törs jag nämna det? Det är i Norrge,

Längst upp i Trondhems fjellomgifna bygd.
 Min far, en landtman, eller rent ut sagdt,
 En bonde — ja, jag är en bondeson —
 En gård, der äger, som med lägets skönhet
 Förenar öfverflöd på allt hvad godt
 Naturen alstrar norr om Dovres fjell;
 Och det är mer, än söder om det tros.
 Tänk er en dal, som skyggs mot nordanvinden
 Utaf en fjellvägg, lika brant som hög,
 Ifrån hvars brädd sig störtar ner en å,
 Förbytt i fraggor och till slut blott dunster.
 Dock föds af dem en ström igen dernere,
 Som klyfver gröna fält, der kor, fast små,
 Dock flödande af mjölk, i gräset vada.
 Och sen han krökt sig under husets fönster
 Omkring en lund af silfverstammig björk,
 Han kastar sig i sjön med sorl och skum,
 Mött af en mängd små, gröna, täcka holmar,
 På blommor rika och på nordens bär.
 De höga stränder på den andra sidan,
 Der ofta svanor glänsa fram ur vassen,
 Ge äfven sjön den uppsyn af en lugn
 Inom sig sjelf förnöjd indragenhet,
 Som dalen har; och hela stället bär

Ett uttryck af en trygg sjelfständig trefnad.
 Det samma ser man hos det folk der bor.
 Bakom det branta berget är en djurgård,
 Som ingen förste har så stor och rik:
 En gränslös hed, hvars hvita mossor när,
 Utom den hjord af renar som man mjölkar,
 En tallös mängd af vilda som man jagar.
 Der är också en faselgård, hvars like
 Jag knappast tror på Herresäten fins,
 En skog som hvimlar af en mängd hos er
 Ej nämnda foglar, hjerpar, ripor, tjädrar,
 Om ej så granna, dock på fatet bättre,
 Än edra perlhöns, edra guldfasaner.
 Och fisk af alla slag man tar ur sjön,
 Som ur en dam, hvad dag, hvad stund man vill.
 Förlåt ett skryt som till en Nordbo hör,
 Då han sitt land beskriver för en Sydbo;
 Men det är sanning i mitt skämt likväl.
 Der är ock vintern mera hvit och ren,
 Än söderut, och om den länge varar,
 Så gör den våren desto mer välkommen.
 Dit, med ett ord, jag ville föra er.
 Min Far är i sitt stånd en värdig man.
 Jag är hans ende son, och om jag nu

Till honom far, och tar hans gård emot,
 Gör jag hans höstqväll till en sommarafton.
 Emot hans vilja blef jag af en prest,
 Som trodde se hos mig en art af snille,
 Till skolan skickad; derifrån likväl
 Till mina fäders jord och fäders stånd
 Tillbaka väntad, för att, lik min Far
 Blott mera bildad, bli en man för mig.
 Men till hans sorg jag gick i verlden ut
 Mer att bese den, än att lycka göra.
 Nu har jag sett den nog, och sett den sådan
 Att jag dess minne ville plåna ut.
 Född i Arkadien äfven jag mig känner,
 Fast jag i Thules kalla vrå är född;
 Och ett Arkadien skall jag finna der,
 Om hon, som en gång offrat sig af dygd
 Att bli en bondes dotter, nu af kärlek
 Det offer gör att bli en bondes maka".

Till denna stund Julie bestridt sin känsla,
 Ej blott af vördnad för sin Faders fördom,
 Men därför att hon sjelf ej fann den likhet
 Emellan dem, som hör till makars sällhet.
 Ej att den stolthet, som hos henne var

Ur samma källa flöt som St. Juliens;
 Men då hon tänkte sig sin man och herre
 I verldens ögon under henne satt,
 Och af sin egen känsla förödmjukad,
 För det han henne nedsänkt, då det annars
 Är mannens fröjd att lyfta opp sin maka:
 Beslöt hon för hans skull försaka honom,
 Och blott af aktning, ömhet om det värde,
 Hans dygder ägde, offra upp sin kärlek.
 Men nu förhållandet helt annat blef,
 "Der", tänkte hon, "är lifvet en idyll:
 Der, i naturens sköte, skall han ej
 Behöfva rodna för sin makas börd.
 För öfrigt är det nu, då i mitt armod
 Han mig en tillflykt ger, ej mera han,
 Som förödmjukas, utan jag som blir
 Hvad jag så gerna är, hvad hvarje huld
 Och lycklig maka gläder sig att vara,
 Min man för allt, som gör mig säll, förbunden.
 Och desto högre skattar jag min lycka,
 Då hon en gåfva af hans kärlek är".

Ej van vid omsvep, sen hon sig bestämt,
 Hon räckte honom, med sin hand, sin munn.

Hvad ögonblick! Deri en lifstids sällhet
 Ej endast afgjord är, men sammanträngd
 Och i en enda kyss på en gång njuten!
 Men hvilken glädje är på jorden ren?
 Julie sin tjusning med den fruktan stör
 Att hennes Fars välsignelse, hvarom
 Den döende knapt bedja hon fördristar,
 Ej helga skall det dyra band, hon knyter

Den gamle sof ej; och hvad ofta händer,
 Utaf hans sjukdom var hans hörsel skärpt.
 Han hört hvart ord af deras tysta samtal
 I nästa rum, dit dörren öppen stod,
 Och i en häftig strid af känslor kom.
 Den spände upp hans kraft, så att hans röst
 Med styrka höjde sig i dessa ord,
 Hvarvid de unge sprungo fram med bäfvan
 "Skall jag då dö, ej blott förföljd af ödet,
 Men till min heder kränkt? Med den förkrossning
 Att se min dotter med en man förent,
 Som, att ej nämna om hans ringa börd,
 Har hyllat uppenbart de villosatser,
 Af hvilkas seger i en brottslig tid,
 Olycklig sjelf, jag sett mitt fosterland;

Det sköna Frankrike, förstördt och blodadt!
Det är ej högmod, som min smärta gör.
När döden nalkas, o! hur tomt är allt,
Hvad verlden högt och stort och härligt kallar!
Nej, det är offret af mitt tänkesätt,
Som gör min harm. Den hyllning som jag sjelf
Tycks ge åt tidens anda, då en sådan
Olik förening skyddas af mitt bifall,
Blir en triumf för jemlikhetens hjeltar,
Och gör mitt namn förhatligt för mitt stånd.
Men lofva mig, att sen ni återgått
Till edra fäders bygd och stånd och yrke,
Ni lefver der fördold, och aldrig far
Till Frankrike, ej för min dotter dit,
Om också Ludvigs thron der återställdes.
Då vill jag ej förbjuda er förening;
Och hellre må den ske i fjellens öken,
Än att i Köpenhamn den blef ett ämne
För dagens rykte, som till Ludvigs hof,
Till Coblenz och hvar helst Fransyska adeln
En fristad funnit, flöge snart dermed,
Och gjorde kända blott ert namn, er börd,
Ej edra dygder, er förtjenst om mig.
Jag känner dem och ger dem en belöning

Som är dem värd". Nu tog han dottrens hand
 Slöt den i hans, och öfver begges hufvun,
 Vid sängen böjda, bredde sina händer,
 Gaf sin välsignelse, och bad om den,
 Som af en Fader ofvan molnen gifves.

Lugn af den seger, som natur och kärlek
 Hos honom vunnit, föll den sjuke nu
 I verklig sömn, och kände sig deraf
 Så stärkt, att läkarn, trots sin vetenskap,
 Gaf honom hopp om en förnyad helsa.
 Som om han fått den ren, så munter vorden,
 Han sade till Julie: "Jag var hos dig
 I Norrge nyss, och fann dig i ditt hus
 Som mor och maka blomstrande och lycklig,
 Och trufdes sjelf uppå det glada stället,
 Ej fägnad blott af dina vackra barn,
 Och med din aktningsvärda man förtrolig,
 Men af hans Far en vän. — Han syntes mig,
 Ej som en bonde är i andra länder,
 Men som en forntids Patriark beskrifs"

Nu trädde in i rummet utanför,
 Af Grefvens tjenare förgäfves hindrad,

En man som roppte: "Fins en Fjellman här?
 Det är hans gamle Far som honom söker".
 "För gubben in, min dotter", sade Grefven;
 Och som en engel tar vid grafvens port
 Den frälste frommes hand, så tog hon hans
 Och förde in en man af reslig växt,
 I Nordlands dräkt, som sekler ej förändrat,
 Med gyllne spänne i ett prydligt bälte,
 Hvarvid en knif, mer lik ett svärd, var fäst.
 Ej tyngd af sina år, ej af dem blekt,
 Han stod der rak som vintergröna tallen,
 Och med sitt snöhår lik ett fjell i solsken:
 Så ren hans uppsyn var, så glad, så hög.
 Och med det enkla, lugna, stolta skick
 Af ädel frihet, som är Norrmän eget,
 Helst dem deruppe, som med fädrens språk
 Ännu bevara äfven fädrens seder,
 Han trädde fram och helsade på Grefven
 Ej med en bugning, endast med en nick,
 Och sade: "Frid och helsa gifve Gud"!

En vänlig vink att sitta på den stol,
 Julie ställt fram med mer än höflig min,
 Var Grefvens svar, som sade till sin dotter:
 "Han är den samme som jag såg i drömmen.

Då sutto vi och glammade tillsammans;
 Men nu, ty värr! förstå vi ej hvarann.
 Dock se der kommer en förträfflig tolk".

"Min far"! "min son"! I detta kära möte
 Julie var frestad att den tredje bli,
 Och ställa sig vid sidan af sin vän,
 För att den faderliga famnen dela.
 "Men ach"! så steg i hennes hjerta fram
 En ängslig tanke: "om den stolte bonden
 Ej gillar sonens val, ej i sitt hus
 Vill ta emot en utländsk fattig Fröken"?
 Snart hennes oro blef förstådd af Fjellman,
 Och fast han sjelf befarade, att ej
 Den gamle vore nöjd med hennes stånd,
 Var han dock säker, att för henne straxt
 Hans hjerta vinna, då han sade honom,
 Hvad för Clement hon gjort. Och nu, min Far",
 Tillade han, "vill hon bevisa er
 Den samma hulda tjenst, och bli med mig
 Er ålders stöd, bli, med ett ord, er dotter.
 Vi skola bo hos er. Jag kommer nu
 Att fylla opp er Faderliga önskan.
 Ej annan lycka, annan ära mer,

Jag söka vill, än den, att edra spår
På Fädrens jord beträda, och som ni
Dem liknat, likna er i tro och heder”;

Knapt ur hans munn de orden voro komna
Förrän den gamle honom tog om lifvet
Med begge händren, starka såsom jern,
Och lyfte honom upp, i höjden gungad,
Och ropte: ”Jag har fått min son igen”.
Han ställde honom sen bredvid hans fästmö,
Och om dem begge sina armar slöt.
”Förlåt Herr Grefve”! sade sonen brydd:
”Min Far är van att yttra fritt och högt
Sitt hjertas känsla, hvar han än må vara,
Om han än stode inför thronen sjelf.
Hans tjusning kom af mitt beslut, att bli
Hvad han har varit, och hans Fäder alla
I nära tusen år, som det är kändt,
Att gården gått i arf från far till son,
Och någon gång, i brist af son, till brorson”;

”I tusen år”, föll Grefven in förundrad,
Och än på sonen än på fadren såg.
När denne hörde hvarom fråga var,

Tog han en värdig min, och talte detta,
Som ord för ord han sonen tolka böd.

”Femhundra sjutti år förflutna äro
Från det för Norrge alltid minnesvärda
I Bergen hållna Ting, då Konung Håkan,
Den stora Sverres honom värde sonson,
Befästes på sin thron, och slöt en lång
Bedröflig tid, som riket sönderslitit.
Bland Norrges bönder, (bönder hette de
Men både lagen skipades af dem,
Och härar fördes an, och Kungar valdes),
Den vise Gunnar höjde främst sin röst,
Som alltid sanningens och ärans var,
Och Håkans rätt till sina Fäders krona,
Beviste tydligt af St. Olofs lag,
Som hela folket stadfast och besvurit;
Och alla ropte: lefve Konung Håkan.
Sen, när de druckit, tog den ädle Kungen
Det gyllne spännet ur sitt eget bälte
Och gaf åt Gunnar, som en Konglig skänk.
Han var den värd i härkomst som i dygd.
Från Sigröd en af Konung Haralds söner
Han drog sin börd: som i sitt ättartal

Han led för led bevist. Jag är hans ättling
 Och i mitt hus förvaras skriften än.
 Far efter son, allt sedan Gunnars tid,
 Sitt namn der tecknat eller teckna låtit;
 Knapt om sin gård mer måne än om den,
 Och om det gyldne, konungsliga spännet.
 Jag bär det än till högtids, som ni ser.
 Och högtid var det för den gamle Säming,
 Då han i dag, för det han först blef varse
 Och släckte elden i ett Kronans hus,
 Blef kallad upp till hofs, och fick slå hand
 Som ärlig Norrman med vår store Bernstorf,
 Ja med Regenten sjelf, vår gode Fredrik.
 Och när de tackat mig, jag dem gaf tack,
 Som i en farlig tid bevarat riket.
 Jag var ej häpen att för Prinsen stå;
 Ty ingen annan fruktar jag än Gud,
 Ehur jag ärar dem som väldet hafva,
 Och dem välsignar, som det nyttja rätt.
 Hvad blodet angår, är det lika rent
 I mina ådror. Ja, en bonde blott,
 Är jag likväl af Konglig stam, jag äfven".

Härvid han tog en uppsyn och en ställning,
 Som skulle en af Norrges gamla Kungar

I honom sjelf stått fram. Och St. Julien,
 Som kände ingen Grefve, ingen Prins
 Så hög i anor, reste sig i sängen,
 Och bredvid den lät flytta fram hans stol.
 De unga gånvo åt hvarann en blick.
 Men Fjellman tänkte för sig sjelf: "Tör hända
 Är hela Norrges folk af kungablod;
 Ty hvarje Fylke hade förr sin Konung;
 Och stort var äfven deras tal, som namn
 Af Öfver-Konung vunno om hvarann;
 Och när århundraden förlidna hunnit,
 Härstammar hvar och en som lefver nu
 Från hvar och en, som fordom födde barn;
 Ty fast vi alla kommit från ett par
 Har dock hvar menska, då hon uppåt räknar,
 Miljoner Fäder och miljoner Mödrar".
 Småleende, behöll han denna tanke
 Tyst i sitt bröst, för att ej glädjen störa
 Så för Julie och sig, som för de gamla,
 Af deras närmning till hvarann. Ty nu,
 Fast ej med tal, dock med en vänlig nickning
 Och hjertlig skakning af hvarandras hand,
 De sin förtrolighet och vänskap viste.

"Om jag står upp, hvad jag dock sjelf ej tror,
 Från denna sjuksäng"! sade St. Julien,
 "Så vill jag följa er till Norrges dalar,
 Och gömd för verlden sluta der mitt lif".
 Han slöt det här. Den liflighet han kände,
 Var själens blott och skyndade hans död.
 Så dör ett ax, då efter nattens frost
 Det qvicknar upp för morgonsolens strålar:
 Det dör, ty all sin värma, allt sitt lif
 Det ger åt perlan, som der smälter fram,
 Mot ljuset glänser och åt skyn försvinner.

Ej trodde Fjellman, sedan nitton år
 Han njutit i sitt hus, som man och far,
 Och i sin bygd, som landtbo och som granne,
 Allt hvad hans hjerta kunde önska sig,
 Att än en högre grad af jordisk sällhet
 Han kunde vinna af en huld Försyn.
 Hvad honom spåddes af Remy, han glömt,
 Då i sitt lugn han ingen frihet saknat,
 Tills det blef uppfyllt genom det förbund
 Som gjorde Fjellen till en tempeldom;
 Ty hela Norden blef ett frihetens
 Och fridens tempel. Nu den höga bild,

Som tjust hans ungdom, trädde i hans själ
 Å nyo fram, och blef ännu en gång
 Utaf hans pensel tecknad i hans album.
 Ej mer med håret flygande för vinden,
 Men af en bindel fäst, ej som en nymph
 I flykten fångad af en vild Satyr,
 Ej heller lik Ixions molngudinna,
 Men som antiken en matrona bildar,
 I Romersk drägt, han henne föreställt,
 Uppå en hafsstrand, under höga klippor,
 Med blicken lyft åt skyn, och armen stödd
 Emot en fast, ur sjelfva bergets vägg
 Uthuggen stod, med inskrift: "Lag och Konung".

Han viste bilden åt Julie, och sade:
 "Den liknar dig ännu, ej som du var
 I lifvets morgon, men som du är nu.
 Nu är ock Friheten för mig ej mer
 En drömbild, en förtrollerska, en afgud,
 För hvilken land och hem jag offerar blindt.
 En pröfvad vän, blott mer vid hem och land
 Skall hon mig fästa, och med stilla dygd
 Allt hvad mig omger dubbelt kärt mig göra.
 O! när du följde mig till Norrges stränder,

Jag visste ej hvad sällhets förebud
Du var från Seinen till mitt fosterland. —
Jag hoppades för mina barnbarn blott
Hvad jag nu sjelf får se: att gamla Norrge
Blir hvad naturen ämnat med de höga
Bland hafvets böljor resta klippors värn.
Nu med en Konung har det ock ett folk:
Lof ske din kuldhet, eviga Försyn,
Som på en dag har utan strid och blod
Gett oss, hvad många folk med seklers kamp,
Som blodat land och thron, ej kunnat vinna”.

Ibland de män, som vid de Norrska storting
Stått främst i ljust förstånd och sansadt nit.
Han —, fast med annat namn än det som här
Åt honom låntes att det rätta dölja,
Af Folk och Konung lika aktning vunnit.
Ej längesedan af en Svensk besökt,
Han i dess minnesbok skref dessa rader:

”Du Nordens Ande! som dess söner sände,
Likt Fjellens falkar, ut kring haf och land,
Och reste upp på mången verldens strand
Ett minne af det mod, du hos dem tände;

Men nu på Seve sitter tyst, och ser
På Tvillingsfolkens stilla täflan ner!

Träd fram, fast icke mer med blixst af svärden,
Och höj din röst, fast ej af thordön följd.
Dock ur det flor, hvare af sorgen höljd,
Hon dagen skyr, och gråter öfver verlden,
Står Menskligheten vid din maning opp,
Och återtar sitt förra, stora hopp.

Hon mins: när Sanningen mot vantrons välde
Steg fram med ordets svärd, af Luther väckt,
Och statsklok list, som är med lögnen slägt,
Mot hennes segrars lopp en förmur ställde,
På halfön här, dit aldrig våldet när,
Hon fann en fristad, som evärdligt står.

Likså i våra dar, då Envåldsanden
Vill mörkrets fästen resa upp igen,
Sen Söderns folk, ej dertill mogna än,
Förgäfves skakat på de gamla banden,
Har Friheten befast sig i vår Nord,
Så lugn, som ljus, vid thron och altar spord,

